

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke Zondag

Abonnementsprijs : 400 fr. per jaar

Postcheckrekening N° 3185.22

Beheer en Redactie : Mr. René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

DE ASSOCIATIE VAN ADVOCATEN

Rede uitgesproken door Mr D. SCHUUR, Advocaat te Rotterdam, op de vergadering van de Vlaamse Conferentie der Balie van Antwerpen van Donderdag, 27 November l.l.

Ik weet, dat bij U in België practisch de associatie van advocaten niet bestaat, maar ik neem aan, dat U weet dat bij ons in Nederland de associatie-vorm zeer veelvuldig voorkomt, in het bijzonder in de grote steden, maar ook in de provincieplaatsen. Dit verschijnsel moet U iets zeggen. Wij Nederlanders zijn geen mensen die over ijs van één nacht gaan. Wij hebben altijd veel bezwaren en vergeleken bij U zijn wij altijd een beetje zwaar op de hand. Maar ondanks deze eigenschappen tiert de associatie bij ons in Nederland welig. Daarvoor moet natuurlijk een verklaring gegeven kunnen worden en die is er ook en wel deze, dat wij, Nederlandse advocaten, in de loop der tijden de ervaring hebben opgedaan, dat de associatie belangrijke, ja zeer belangrijke voordelen biedt. Het zal U dan ook niet verwonderen, dat ik hier vanavond voor U sta als kampioen voor de associatie-gedachte en ik hoop van ganser harte, dat ik ook U voor deze gedachte zal kunnen winnen, omdat het als mens zo bevredigend is als men van iets goeds wat men zelf heeft, zijn medemensen en zeker als dat collega's zijn, mee kan laten genieten.

* * *

Ik geloof dat ik mijn doel het beste kan bereiken, wanneer ik uiteenzet welke voordelen naar onze ervaring de associatie op verschillend gebied oplevert, om dan tot slot nog even stil te staan bij de juridische structuur der associatie en de verschillende modaliteiten, zoals deze bij ons voorkomen.

* * *

Zoals ik al zei liggen de voordelen van de associatie op verschillend gebied. Nu wil ik *niet*, zoals vaak wel gebeurt beginnen met over de zakelijke voordelen der associatie te spreken. Ik geef zeer in het bijzonder er de voorkeur aan de meer ideële voordelen op de voorgrond te stellen.

Om goed te kunnen begrijpen wat ik hiermede bedoel, zal ik U eerst moeten vertellen hoe bij ons in Nederland een groot advocatenkantoor werkt. Ik

spreek van *kantoor* : inderdaad wij hebben een kantoor, los van onze privé-woonhuizen. Daar werken een aantal associé's (partners) en wel 2, 3 of 4, soms meer, zoals dat uitkomt, alsmede een aantal medewerkers. Dit zijn advocaten, die een vast salaris ontvangen en derhalve als zodanig in dienstverband staan van de associatie en merendeels geen zaken voor eigen rekening behandelen. Het salaris van deze medewerkers is afhankelijk van allerlei factoren, zoals bekwaamheid, ervaring, etc. Bovendien is er dan nog het gewone personeel, als boekhouder, secretarissen en steno-typistes en eventueel nog een huisbewaardersgezin, meestal een oud echtpaar, dat voor de huishoudelijke dienst zorgt.

In dit verband beperk ik mij tot de advocaten, zowel associé's als medewerkers. Deze advocaten hebben door hun aanwezigheid op hetzelfde kantoor practisch dagelijks contact met elkaar. Wat ligt er nu meer voor de hand dan dat ieder van hen, wanneer hij bezig is met een bepaald juridisch probleem, contact zoekt met zijn collega's op datzelfde kantoor? Door dit samen bespreken en bezien van een probleem wordt de visie erop veelal verhelderd. Het probleem wordt van meer kanten belicht dan wanneer men alleen bezig is. Hoe vaak toch gebeurt het niet, dat men in een bepaalde richting denkt en blijft denken, terwijl de oplossing juist in een andere richting ligt? Wanneer men alleen blijft denken, vooral bij moeilijke problemen, dan staart men zich soms dood in die ene richting, waarin men bezig is te denken. Een enkele opmerking van een ander kan soms de zaak veel helderder maken en de oplossing brengen. En wanneer dan bovendien, zoals bij ons op kantoor en ook op vele andere kantoren, het gebruik bestaat om gezamenlijk op kantoor de lunch te gebruiken, dan heeft men practisch dagelijks ongeveer een uur contact met elkaar, waarbij men de gelegenheid heeft allerlei problemen te bespreken en eigen mening te toetsen aan die van anderen en dit komt ongetwijfeld ten goede aan het juridisch gehalte van het advies, dat men moet geven.

Wanneer men zelf niet gedurende enige tijd een

dergelijke toestand heeft meegemaakt, dan kan ik mij voorstellen dat men zich zal afvragen of dit door mij geschetste voordeel niet erg wordt overdreven. Als men een behoorlijk jurist is kan men toch de problemen, waarvoor men geplaatst wordt zelf wel oplossen met behulp van jurisprudentie en literatuur en dan heeft men toch de hulp van collega's niet nodig!

Ik wil U met de meeste nadruk op het hart drukken, onderschat U vooral dit voordeel niet en vergeet niet, dat wij spreken uit ervaring.

Ik kan U een sprekend voorbeeld geven van de grote waarde, die gelegen is in de uitwisseling van gedachten.

Toen ik een 30 jaar geleden te Rotterdam in de praktijk kwam, was daar de grote man Mr Th. A. Fruin. Ik mag wel zeggen niet alleen in Rotterdam, hij was een van de allergrootste advocaten in Nederland. Hij was toentertijd onze stafhouder en toen ik als jong broekje mij aan hem kwam voorstellen, vertelde hij o.a., dat de juristen op zijn kantoor een gezamenlijke koffietafel hadden. Niemand ging tussen de middag naar huis, dat was een vaste regel, waar iedereen zich aan hield en onder deze lunch werden dan over en weer allerlei problemen besproken. Hij deed mij toen bij deze eerste kennismaking het volgende verhaal:

Hij had diezelfde dag, waarop ik hem 's middags bezocht, aan de koffietafel verteld, welk telefonisch advies hem die morgen was gevraagd en wat hij daarop had geantwoord. Uit de discussie, die toen rond de koffietafel over die vraag ontstond, bleek aan Mr Fruin, hij moest dit eerlijk toegeven, dat zijn advies onjuist was geweest. Onmiddellijk na de koffie heeft hij zijn cliënt opgebeld en hem medegedeeld dat hij 's morgens toen het advies hem gevraagd werd, in gesprek was, maar dat hij nog eens ampel over de zaak had nagedacht en bij nader inzien op zijn oorspronkelijk advies moest terugkomen.

Dit verhaal, wat ik U nu vertel, betreft één van Nederlands grootste advocaten. U zult begrijpen, dat deze eerste kennismaking met deze man een grote indruk op mij gemaakt heeft. In de eerste plaats, omdat hij bekende dat zelfs de grote Fruin er nog wel eens naast kon zijn en wel in de vorm van een gezamenlijke koffietafel. Het zal U dan ook niet verwonderen dat, toen ik zelf de leiding kreeg van een groot advocatenkantoor, ik de gemeenschappelijke koffietafel onmiddellijk heb ingesteld.

Behalve het thans door mij geschetste voordeel, dat de associatievorm kan bieden, zijn er nog twee andere voordelen, die ook liggen op ideëel gebied, terwijl ik een derde voordeel, nl. dat van de specialisatie, dadelijk in een ander verband nog zal behandelen.

De twee thans door mij bedoelde voordelen betreffen de opleiding van de jonge medewerkers en de kantoorbibliotheek.

Zoals U weet kennen wij in Nederland niet het instituut van de stage. Juristen, die aan de Universiteit zijn afgestudeerd, kunnen zonder verdere na-opleiding tot de Balie toegelaten worden, mits overigens niets te hunnen nadele bekend is. U zult zich kunnen voorstellen, dat een jong advocaat met niets anders toegerust dan enige theoretische kennis zich, losgelaten op de praktijk, daar thuis gevoelt als een kat in een vreemd pakhuis. De praktijk zelf is volkomen vreemd voor hem en alles zal hij nog moeten leren. Kan men zich nu een betere en mooiere leerschool denken dan op een groot advocatenkantoor met, indien mogelijk, een gezamenlijke koffietafel, zoals ik U die zo even geschilderd heb? De discussie over allerlei problemen, die practisch iedere dag plaats vinden, vormen een

rijke bron van lering, een rijke bron van kennis. Bovendien is de jonge advocaat in de gelegenheid de verschillende problemen, waarmee hij zelf worstelt, ter sprake te brengen. Dit betreft niet alleen juridische problemen, maar ook alle vragen, die zich kunnen voordoen met betrekking tot de toepassing van de ere-regelen.

Naar onze ervaring is er geen betere manier, om de jonge advocaat in de advocatuur in te leiden, denkbaar. Het is geen toeval dat het aantal misslagen, dat de disciplinaire rechtspraak in Nederland te berechten krijgt, grotendeels betreft collega's, die alleen op eigen benen zijn begonnen en de verschillende moeilijkheden, die nu eenmaal op het pad der advocaten opgestapeld liggen, niet voldoende hebben kunnen oplossen. Er zijn toch zo vaak in de praktijk situaties, waarvan men als onervaren advocaat niet onmiddellijk het gevaar, dat er in verscholen ligt, onderkent. Heeft een jong advocaat op een groot advocatenkantoor een dergelijk geval ontmoet, dan wordt hij tijdig gewaarschuwd en heeft hij voor het vervolg veel geleerd. Ik weet niet hoe het in België gesteld is met de overtredingen van de ere-regelen, maar, zoals ik zeg, onze ervaring heeft geleerd, dat advocaten, opgevoed en opgegroeid op een groot advocatenkantoor, practisch nimmer met de disciplinaire rechter in aanraking komen.

Nu nog een enkele opmerking over de kantoorbibliotheek.

Wanneer men over een goed geoutilleerde bibliotheek wil beschikken, ik bedoel hiermee, wanneer men wil aanschaffen alle boeken, die op ons gebied verschijnen, waaronder ik ook versta alle nieuwe drukken, en men wil tevens geabonneerd zijn op alle belangrijke tijdschriften, dan kost dat bij ons, en dat zal in België wel net zo zijn, jaarlijks een zeer aanzienlijk bedrag.

Het hoeft geen betoog, dat, wanneer men deze bibliotheek bekostigt uit de kantoorkas, terwijl deze bibliotheek voor alle mensen die op kantoor werkzaam zijn ter beschikking staat, dit veel goedkoper is dan wanneer iedere advocaat dit voor eigen rekening zou moeten doen. Maar wat nog belangrijker is, wanneer het uit de gemeenschappelijke kas betaald wordt, komt men er ook veel eerder toe deze bibliotheek aan te vullen, waardoor het gehalte van de bibliotheek aanzienlijk stijgt.

* * *

Na deze voordelen van ideële aard zou ik een ogenblik willen stilstaan bij enige voordelen der associatie van meer persoonlijke aard. Ik denk hierbij aan gevallen van tijdelijke ziekte en vacantie. Ik weet niet hoe dergelijke gevallen in België opgelost worden. Ik kan dus alleen spreken over onze Nederlandse ervaring. Voor een associatie leveren deze gevallen geen onoverkomelijke moeilijkheden op. De vacaties deelt men in in overleg met de associé's en medewerkers, die meestal niet geheel vreemd staan tegenover de cliënten van degene, die met vacantie gaat of ziek wordt. De associé's zijn op het kantoor aanwezig en het personeel kent de cliënten met al hun hebbeligheden en onhebbeligheden. Hoe gaat het nu bij een advocaat, die alleen zit?

Deze moet een beroep doen op de hulp van één of meer collega's, die vanzelfsprekend verleend wordt, maar persoonlijk vind ik dit eerlijk gezegd, vergeleken bij de gang van zaken bij een associatie, altijd zeer gebrekkig. Bij ons op kantoor maken wij altijd kennis met deze moeilijkheden, wanneer een vroegere medewerker, die zich zelfstandig gevestigd heeft, met

vacantie gaat of ziek wordt. Wij krijgen dan een telefoontje van zijn secretaresse, dat er een cliënt is die dringend geholpen moet worden. Er moet dan eerst een nieuwe afspraak gemaakt worden, hetgeen ook extra tijd kost. Als er een dossier over de zaak is, vragen wij altijd om het dossier mee te geven, in dat dossier is men dan niet thuis, omdat het op een andere wijze is samengesteld en gerubriceerd dan je zelf gewend bent, de cliënt is volslagen onbekend en last but not least, de cliënt zelf vindt het hoogst onaangenaam, dat hij verwezen wordt naar een ander advocatenkantoor.

U kunt overtuigd zijn, dat ik rustiger met vakantie ga en rustiger ziek kan zijn dan een collega, die geheel alleen zijn praktijk uitoefent.

Ik geef toe dat dit geen bijzonder belangrijke voordelen zijn, maar persoonlijk hecht ik er wel degelijk waarde aan en ik weet, dat veel collega's in Nederland er net zo over denken.

* * *

Ik kom nu tot een belangrijkere rubriek:

De *zakelijke* voordelen der associatie, waarbij ik, systematisch misschien niet geheel terecht, ook wil betrekken de specialisatie. Wanneer ik deze zakelijke voordelen ga bespreken, wil ik voorop stellen, dat de uitoefening van de advocatuur in associatie-vorm of zo U wilt in de vorm van een groot advocatenkantoor, niet noodzakelijkerwijs behoeft te leiden tot een commercialisering, een verzakelijking van ons beroep. Dit begrip althans opgevat in de slechte zin. Wanneer men met commercialisering bedoelt het effectief op zakelijke wijze organiseren van het kantoor, dan beschouw ik dit niet als een nadeel, integendeel geloof ik, dat wij als advocaten met onze tijd mee moeten gaan en in de inrichting van onze kantoren niet conservatief moeten zijn. Maar vaak wordt met commercialisering ook bedoeld het streven om zoveel mogelijk winst te maken, zelfs op een manier die niet altijd in overeenstemming is met de hogere opvattingen van ons beroep. Zoals gezegd, deze laatste consequentie is zeker niet inhaerent aan de associatie-vorm. Ook op een groot kantoor behoort de praktijk te worden uitgeoefend (en zij wordt het ook) met stricte inachtneming van de ere-regelen. Aan de wijze, waarop iedere associé individueel de praktijk uitoefent, wordt in wezen niets veranderd. Het verlangen om hoe dan ook veel geld te verdienen wordt niet gestimuleerd door de associatie-vorm. Dat verlangen wordt niet groter of kleiner, vergeleken bij de alleen praktiserende advocaat. Natuurlijk moet intern de verhouding zakelijk geregeld worden: de verhouding tussen de associé's onderling in het bijzonder en dat brengt mede een zakelijk perfecte administratie met een balans en een winst- en verliesrekening. Maar, zoals gezegd, dit heeft geen enkele invloed op de wijze, waarop ieder der associé's de praktijk uitoefent.

Het meest voor de hand liggende zakelijke voordeel der associatie is de *besparing van kosten*. Hier behoeven wij niet lang bij stil te staan: het zal voor ieder duidelijk zijn, dat de gezamenlijke exploitatie van een kantoor aanzienlijk voordeliger is dan de afzonderlijke exploitatie van diverse kantoren. In het bedrijfsleven is dit verschijnsel bekend onder het begrip concentratie van bedrijven. Zonder ons beroep op één lijn te willen stellen met een bedrijf, geldt deze regel niettemin ook voor ons. Ik wijs in dit verband op kantoorhuur, telefoon-abonnementen, personeel, kantoor-machines, kantoor-onderhoud, verwarming, bibliotheek etc. Deze kostenbesparingen kan men meer of minder belangrijk achten; maar ongetwijfeld wel zeer belang-

rijk, in zakelijk opzicht gesproken, is, dat de associatie, mits natuurlijk op gezonde basis opgezet, de mogelijkheid biedt voor een oude-dagvoorziening en een voorziening voor de weduwe.

Om dit goed te begrijpen moeten wij ons eerst realiseren wat er gebeurt, wanneer een alleen praktiserend advocaat oud wordt of plotseling overlijdt. Maar bovendien moet ik er even op wijzen, dat bij ons in Nederland, dank zij de exorbitante belastingdruk, het praktisch niet mogelijk is voor een advocaat om tot kapitaalvorming te komen, ook al heeft hij een groot inkomen, tenzij men uitermate sober leeft, hetgeen weer niet mogelijk is als men een bepaalde standing als advocaat heeft bereikt. Als men derhalve geen privévermogen bezit, is het enige vermogen, wat de advocaat heeft, de praktijk, die immers een zekere goodwill heeft.

Wat gebeurt er nu als zo'n alleen praktiserend advocaat oud wordt of overlijdt? Op pensioen kan de oude advocaat of zijn weduwe geen aanspraak maken. Men zal dan trachten de goodwill, die in de praktijk gelegen is, op de een of andere manier te gelde te maken.

Ik weet niet hoe dit in België gebeurt, maar bij ons is het uitermate moeilijk voor een dergelijke praktijk een reflectant te vinden. Dit is volkomen begrijpelijk. Want wat is in wezen voor een outsider zo'n praktijk waard? Niemand weet wat er van zo'n praktijk overblijft: de cliënten laten zich niet verkopen; de cliënten kennen de opvolger niet en de opvolger kent de cliënten niet. Wat is het resultaat: dat men heel blij mag zijn als men iemand vindt, die bereid is gedurende een beperkt aantal jaren een zeker winstaandeel aan de weduwe uit te keren. Dit is bij ons de meest gunstige oplossing voor een dergelijk geval.

Laten wij hiertegenover nu eens nagaan hoe deze gevallen geregeld worden als er een behoorlijke associatie bestaat.

Gevallen als deze kan men tijdig regelen in het associatie-contract en dat gebeurt dan ook praktisch altijd; niet steeds op dezelfde manier, maar het wordt geregeld, b.v. zo, dat de associé bij het bereiken van een bepaalde leeftijd het recht heeft zich uit de praktijk terug te trekken en dan nog gedurende een bepaalde tijd of eventueel levenslang een uitkering ontvangt, en wanneer één der associé's overlijdt, dat zijn weduwe alsdan recht op een dergelijke uitkering heeft. Men kan dit natuurlijk op ontelbare manieren regelen. De hoofdzak is echter, dat men voor zichzelf en zijn weduwe veel betere voorwaarden kan bedingen, die de overblijvende associé's ook gemakkelijker kunnen aanvaarden, dan in het geval van de alleen praktiserende advocaat. Waarom? Omdat de praktijk, uitgeoefend in associatie-vorm, een continue waarde heeft gekregen: de voortzettende associé's zijn geen outsiders, geen vreemden voor de cliënten en evenmin omgekeerd, terwijl het advocatenkantoor doorgaat. En daar zit, althans in de tegenwoordige omstandigheden, zakelijk gesproken een belangrijke waarde in.

* * *

Ik kom nu tot het probleem van de *specialisatie* in verband met de associatie. In deze toevoeging «in verband met de associatie» ligt een beperking. Ik geloof niet, dat het in de bedoeling van Uw Bestuur ligt om de specialisatie in het algemeen te bespreken. Het probleem van de specialisatie bestaat ook los van het vraagstuk van de associatie. Toch kunnen we het, voor het onderwerp dat ons vanavond bezig houdt, niet helemaal stellen zonder een paar algemene opmerkingen over de specialisatie. In het algemeen is er

een steeds groeiend streven naar specialisatie, niet alleen bij ons advocaten, maar ik zou zeggen nog meer bij de medici. Ik voor mij geloof, dat wij in de advocatuur niet te veel moeten toegeven aan het verlangen naar specialisatie. Ik ben overtuigd, dat het vaak overdreven wordt en hoofdzakelijk door ons advocaten zelf. Men geeft zich gaarne uit voor een specialist in een bepaald onderdeel van het recht, in de hoop daardoor cliënten te trekken. Naar mijn mening kan ieder behoorlijk advocaat ieder onderdeel van het recht voldoende beheersen, als hij er zich maar moeite voor geeft. Ik zou echter één uitzondering willen maken en wel voor het fiscale recht.

Op grond van mijn ervaring met de Nederlandse belasting-juristen ben ik van mening, dat de belasting-praktijk een op zichzelf staand vak is, dat de gehele werkkraft van de advocaat opeist. Deze fiscale juristen doen, althans bij ons, niets anders en kunnen ook niets anders doen dan de uitoefening van hun belasting-praktijk. Meestal hebben zij ook nog een opleiding als accountant genoten, of zijn zij vroeger belasting-inspecteur geweest. Vandaar mijn mening, dat dit een volkomen zelfstandig vak is. Dit neemt echter niet weg, dat ik ook van mening ben, dat de doorsnee advocaat veel te weinig van de belastingwetten afweet. Men behoort als advocaat zoveel fiscale wetkennis te bezitten, dat men weet dat in een bepaalde juridische constructie een fiscale puzzle verscholen ligt. Zoals gezegd, acht ik, afgezien van het fiscale recht, het begrip specialisatie in ons beroep sterk overdreven. Wanneer ik over specialisatie spreek, denk ik aan octrooien, handelsmerken, pachtrecht, onteigeningen, verkeersrecht, internationaal privaatrecht, economische delicten en meer dergelijke onderwerpen. Inderdaad betreft dit alle onderwerpen, die vallen buiten het normale kader van problemen, voortspruitende uit burgerlijk-, handels- en strafwetboek en er zullen ongetwijfeld vele advocaten zijn, die niet dagelijks in aanraking komen met de onderwerpen, die ik zo juist heb genoemd. Deze onderwerpen zullen, wanneer men ermee in aanraking komt, de nodige tijd vergen om zich in te werken, niet alleen in de wettekst, maar ook in de literatuur en de jurisprudentie en wanneer men dit eerlijk wil doen, zal dit vrij aanzienlijk veel tijd kosten. Deze tijd en moeite, nodig voor de beheersing van het onderwerp, zal men moeilijk aan de cliënt in rekening kunnen brengen, omdat deze toch mag veronderstellen, dat zijn advocaat de onderwerpen, die zich in de praktijk voordoen, voldoende beheerst.

Ook hier geeft de associatie, speciaal van een groter aantal personen, de voor de hand liggende oplossing. Iedere advocaat heeft uit de aard der zaak voor een bepaald onderdeel van het recht wel wat meer interesse dan voor andere onderdelen en dat verschijnsel vindt men natuurlijk ook op het grote advocatenkantoor. Wat ligt er nu meer voor de hand dan dat bepaalde zaken zich concentreren bij diegene der associé's of medewerkers, die voor dit speciale onderwerp een extra belangstelling heeft?

Wanneer ik de toestand op mijn eigen kantoor naga, dan is er één, die speciale belangstelling heeft voor pachtzaken, een onderdeel van het recht, dat in het agrarische Nederland, en gezien de nog steeds bestaande landhonger, uitermate belangrijk is en bovendien inderdaad een afzonderlijk karakter heeft: een uitvoerige wettelijke regeling, een bijzondere rechtspleging, waaromtrent een uitgebreide literatuur en jurisprudentie is ontstaan. Een ander behandelt bij voorkeur weer verkeerszaken, ook weer een afzonderlijk onderdeel van het recht, eveneens uitvoerig wette-

lijk geregeld in Wegenverkeerswet, Wegenverkeersreglement, etc. terwijl bij de grote Rechtbanken in Nederland speciale Kamers voor verkeerszaken zijn ingesteld. Weer een ander voelt zich aangetrokken tot de economische delicten, waarvoor men niet alleen een strafrechtelijk inzicht moet hebben, maar ook op de hoogte moet zijn van het economische leven. Op een dergelijke manier wordt bij een advocaten-combinatie iedere zaak automatisch behandeld door degene, die in het betreffende onderdeel het best thuis is, terwijl bovendien door de onderlinge gesprekken, die men regelmatig heeft, ook de anderen behoorlijk wegwijst in het onderdeel worden.

Naar mijn mening wordt op deze manier het inderdaad moeilijke probleem van de specialisatie op eenvoudige en bevredigende wijze tot een oplossing gebracht, zonder dat de cliënt extra belast behoeft te worden.

* * *

Tot slot zou ik nu nog een ogenblik stil willen staan bij de *juridische structuur* van de associatie en de verschillende *modaliteiten*, waarin de associatie zich kan voordoen. De juridische basis van de associatie is de maatschap, bij ons in het Burgerlijk Wetboek geregeld, in hoofdzaak op gelijke wijze als bij U in Titel 9 van het 3de Boek van het Belgische Burgerlijk Wetboek. Zowel bij U als bij ons, zegt de wet uitdrukkelijk, dat de maatschap tot doel kan hebben de gezamenlijke uitoefening van een beroep (zie art. 1842 CCB).

Niet alleen wordt de associatie in de wet genoemd, maar bovendien geeft de wet een vrij uitvoerige regeling daaromtrent. Deze wettelijke regeling beperkt zich tot hoofdlijnen en is niet gedetailleerd, maar bovendien verouderd. Dit zijn echter op zichzelf geen onoverkomelijke bezwaren, immers in het associatie-contract kan men de wettelijke regeling aanvullen, detailleren en aanpassen aan de bijzondere bepalingen, voorzover deze althans niet zijn van openbare orde. Practisch gesproken kan men het associatie-contract inrichten zoals men wil, mits men maar de juridische elementen van het begrip «maatschap» in acht neemt.

Ik besef, dat, wat ik hier gezegd heb, algemeenheden zijn en dat U benieuwd zijt te vernemen, welke bepalingen wij in Nederland in associatie-contracten plegen op te nemen. Ik wil hier gaarne op ingaan, maar ik moet mij beperken tot enige hoofdpunten, die naar mijn gevoel van het meeste belang zijn.

Zoals U uit mijn betoog van hedenavond, naar ik hoop, begrepen zult hebben, beschouw ik *zakelijk* als het grootste voordeel van de associatie de continuïteit: zo even heb ik dat genoemd de continue waarde. Men zal dus moeten zorgen in het associatie-contract zodanige bepalingen op te nemen, dat de continuïteit gewaarborgd is.

Zowel volgens uw wet als volgens de mijne, eindigt de associatie door de dood van één der associé's. Dat is nu net iets, dat wij niet moeten hebben. Hoe komen wij uit deze moeilijkheid? Heel eenvoudig door middel van een zgn. verblijvingsbeding, d.i. een beding in het contract dat de overblijvende associé's gerechtigd en verplicht zijn de bezittingen en verplichtingen van de maatschap over te nemen, b.v. tegen boekwaarde en zodoende derhalve de maatschap voortzetten, terwijl de erven van de overledene slechts recht hebben op het saldo van de kapitaal-rekening van de overledene en bovendien de weduwe op een lijfrente of een aandeel in de verder te maken winsten. U ziet dat het advocatenkantoor op deze wijze blijft bestaan.

Maar om de continuïteit van de maatschap ook in

de verdere toekomst te verzekeren, zal men nog verder moeten gaan. Men zal moeten zorgen, dat de associatie met fris bloed wordt aangevuld en derhalve tijdig moeten overgaan tot het opnemen van één of meer jongere associé's. Met het oog daarop zal men in het associatie-contract een bepaling moeten opnemen, dat met toestemming van alle associé's een nieuwe associé kan worden opgenomen en dat voor dat doel ieder bereid is een gedeelte van zijn winstaandeel af te staan.

In dit verband zult u vragen, waar haalt men die nieuwe associé vandaan? Merendeels uit de medewerkers van het eigen kantoor. Dit ligt ook voor de hand. Met die medewerkers immers heeft men gedurende jaren dagelijks samengewerkt, men heeft elkaar over en weer leren kennen. Er is daardoor volop gelegenheid geweest 's mans juridische bekwaamheid te kunnen beoordelen. Een meer solide basis voor een zo belangrijke beslissing, als het opnemen van een associé toch is, is niet wel denkbaar. Het is natuurlijk ook mogelijk, dat men een nieuwe associé vindt buiten de kring van zijn eigen medewerkers, maar regel is het bij ons niet, omdat een dergelijke keus een veel groter risico inhoudt.

Ik heb wel eens als een bezwaar tegen de associatie de vraag horen opperen: als een associé nu eens niet aan de gestelde verwachtingen blijkt te voldoen? Daarop zou ik willen antwoorden, dat men dan toch zelf die fout gemaakt heeft. Men heeft dan een verkeerde keus gedaan. Daarom moet men zich, voordat men de keus doet, buitengewoon scherp realiseren met wie men in zee zal gaan.

Een associatie is in zeker opzicht te vergelijken met een huwelijk. In beide gevallen is de keuze van zijn partner allesbeheersend. Mocht desalniettemin de associatie toch niet naar wens verlopen, dan is er natuurlijk de mogelijkheid van opzegging der associatie, liefst met inachtneming van een enigszins ruime termijn, omdat de dissociatie de afwikkeling van allerlei lopende zaken met zich brengt. Maar laat ik tot uw troost zeggen, dat dissociaties bij ons in Nederland zeer weinig voorkomen en als het gebeurt dan praktisch altijd in onderling overleg.

Mij is ook de vraag voorgelegd, wat er gebeurt wanneer één der associé's zijn werk verwaarloost of door langdurige of blijvende ziekte niet in staat is te werken. De wet zelf geeft op deze vraag het antwoord. Ik verwijs u hiervoor naar artikel 1871 CCB.

Wat gebeurt er als tegen één der associé's een disciplinaire straf wordt uitgesproken? Indien de straf is opgelegd terzake van een ernstige misstap, dan hebben de overige associé's ongetwijfeld het recht om ontbinding der associatie te vorderen, tenzij dezen de laakbare handeling uitdrukkelijk of stilzwijgend hebben gesanctioneerd. Ik herhaal hier wat ik zo even reeds heb opgemerkt, dat bij ons zich het merkwaardige verschijnsel voordoet, dat disciplinaire maatregelen vrijwel uitsluitend getroffen zijn tegen alleen practiserende advocaten: de band van de associatie werkt kennelijk heilzaam en voorkomt overtredingen.

Een andere vraag is: hoe moet de winstverdeling plaats vinden? Ik zou haast willen zeggen, die vraag moet u mij niet stellen, die moet u zelf oplossen. Ik bedoel hiermee niet om mij aan de beantwoording van deze vraag te onttrekken, ik wil er alleen mee

laten uitkomen, dat ik op deze vraag geen concreet antwoord kan geven en er alleen maar enige algemene opmerkingen over kan maken. Nu moet ik streng zakelijk worden. Wanneer men toch met elkaar in zee wil gaan, dan moet men voor de vaststelling van ieders winstaandeel gaan beoordelen elkaars «earning capacity». Deze wordt bepaald door juridische capaciteit, relaties, soort van relaties, snelheid van werken, wijze van omgang met de cliënten, het gezag en vertrouwen bij cliënten, bij de rechter en bij al degenen met wie men verder in aanraking komt. Al deze factoren moet men tegen elkaar afwegen en tenslotte omzetten in een winstverdeling. Natuurlijk blijft dat altijd een benadering, maar dat kan niet anders.

Ik heb hiermede enige sprekende punten behandeld, die bij het aangaan van een associatie onder het oog moeten worden gezien. Er zijn er natuurlijk nog veel meer, b.v. vacantie-regeling, het recht om opnamen te doen uit de gemeenschappelijke kas, etc., etc. Op één punt echter wil ik nog speciaal de aandacht vestigen en dat is de usance bij ons om in het associatie-contract een arbitrage-clausule op te nemen, in dier voege, dat als arbiter wordt aangewezen de stafhouder of een door deze aan te wijzen advocaat. U krijgt dan als rechter iemand, die volkomen op de hoogte is van de in ons beroep geldende opvattingen.

Mijnheer de Voorzitter, ik begrijp volkomen, dat ik bij de bespreking van de verschillende modaliteiten in de associatie niet verder gegaan ben dan dat ik enige grote lijnen heb aangegeven, maar ik zou hieraan willen toevoegen, dat indien leden van uw Conferentie zouden besluiten tot het aangaan van een associatie, ik overtuigd ben, dat alle Nederlandse collega's volgaarne confraterneel bereid zullen zijn uw leden in de gelegenheid te stellen om voor het opstellen van een associatie-contract uit onze ervaringen te putten.

* * *

Mijnheer de Voorzitter, ik ben nu gekomen aan het slot van mijn inleiding. Ik kan mij voorstellen, dat velen van de aanwezigen, die van mij hedenavond alleen maar voordelen van de associatie hebben gehoord, zich de vraag zullen stellen of er dan geen nadelen, bezwaren, aan de associatie verbonden zijn.

Mijnheer de Voorzitter, ik ken in het leven niets wat alleen maar voordelen biedt en waaraan geen enkel nadeel of bezwaar verbonden is. Waar zon is, is ook schaduw.

Het nadeel, als ik het zo mag noemen, dat ik in de associatie zie, is, dat iedere associé een stukje van zijn zelfstandigheid, van zijn souvereiniteit prijs geeft.

Mijne Heren, zijn wij daarmee niet up to date: zelfs de hemelhoog tronende souvereine staten zijn, zij het schoorvoetend, tegenwoordig bereid een deel van hun souvereiniteitsrechten af te staan en waarom zouden dan wij, doodgewone advocaten, daartoe niet bereid zijn? En de vergelijking doortrekkende, geloof ik, dat ook wij, evengoed als de staten, door de omstandigheden en verhoudingen, waaronder wij leven, gedwongen zullen worden dit offer te brengen. Ik hoop u vanavond uiteengezet te hebben, dat dit offer waard is gebracht te worden, mits, en daar kan ik niet genoeg op hameren, men zich maar de goede associé's kiest: *Culpa in eligendo*.

Abonneert U op het "Rechtskundig Weekblad"

RECHTSPRAAK

HOF VAN VERBREKING

2e Kamer — 19 Mei 1952.

Voorzitter-Verslaggever : M. Demoulin.

Advocaat-Generaal : M. Colard.

Arbeidsongevallen. — Geen eigen vordering van de verzekeraar-wet tegen de verantwoordelijke derde.

Ofschoon de arbeidsongevallenwet zekere gevallen aan de toepasselijkheid van de regelen van het gemeene recht onttrekken, wijzigen zij intrinsiek deze regels niet en geven aan het begrip « schade », zoals dit in de artikelen 1382 e.v. B.W. is bepaald, geen uitbreidende interpretatie, inzonderheid niet in die zin, dat het bestaan van de benadeling van een recht niet een noodzakelijk vereiste zijn zou voor de « schade » bij arbeidsongevallen.

Het enkel feit, dat een derde geheel of ten dele verantwoordelijk is verklaard voor de door een ongeval aan een arbeider veroorzaakte schade, volstaat derhalve niet om aan de verzekeraar, die in de plaats van de werkgever is getreden en krachtens de wet het geheel of een deel van de aan de arbeider verschuldigde forfaitaire vergoedingen heeft betaald, toe te laten door een aquiliaanse vordering, die onafhankelijk zijn zou van die, welke aan het slachtoffer of zijn rechthebbende toekomt, van de verantwoordelijke derde de terugbetaling te vorderen van de uitbetaalde bedragen.

De verplichting van de verzekeraar om in dit geval de schade te herstellen, vloeit immers niet voort uit de benadeling van een recht, maar uit een verbintenis, welke de wet ten laste van de werkgever legt en eventueel ten laste van de in diens plaats gestelde verzekeraar als gevolg van het aanvaarde risico, inhaerent aan de uitvoering van de arbeidsovereenkomst en van het verzekeringscontract.

Ware het anders, dan zou de verantwoordelijke derde kunnen gedwongen zijn hetzij aan het slachtoffer of zijn rechthebbenden, hetzij aan de verzekeraar van de werkgever, meer te betalen dan het bedrag van de schade, welke hij volgens het gemeene recht moet herstellen.

Schaep en Firma Verly-Degroeve en Co t/
N.V. Assurances du Boerenbond belge, b. p.

Gelet op het vonnis dd. 17 November 1951 gewezen door de Correctionele Rechtbank te Hoei, beslissende in hoger beroep;

Over het enig middel : schending van de artikelen 1382, 1383 en 1384 van het Burgerlijk Wetboek, 3 en 4 der wet van 18 April 1878, bevattende de voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering, 1, 2, 6, 9, 10, 12, 14, 19 (bijzonder in zijn alinea's 4, 5, 6, 7 en 8) der wetten op de vergoeding der schade, voortspruitende uit arbeidsongevallen, samengeschied bij koninklijk besluit van 28 September 1931, doordat het bestreden vonnis, na aangenomen te hebben dat de aanleggers in hun hoedanigheid van derden voor de helft van het litigieus ongeval verantwoordelijk zijn, terwijl de andere helft van de verantwoordelijkheid ten laste van het slachtoffer zelf valt — en het bedrag van de gehele vergoeding, welke aan het slachtoffer toekwam,

op de som van 101.460 frank te hebben vastgesteld, overeenkomstig het gemeene recht als vergoeding van de stoffelijke schade, door het ongeval aan het slachtoffer veroorzaakt, de aanleggers terzelfder tijd heeft veroordeeld om aan het slachtoffer de helft van voormelde som te betalen — zijnde 50.730 frank — en aan de burgerlijke partij « Assurance du Boerenbond belge », in haar hoedanigheid van verzekeraar in de rechten gesteld van de patroon van het slachtoffer, een deel der door haar aan het slachtoffer in uitvoering der samengeoorden wetten op de vergoeding van arbeidsongevallen gestorte forfaitaire vergoedingen terug te betalen, zulks terwijl de aanleggers in hun hoedanigheid van derden gedeeltelijk verantwoordelijk voor het ongeval in geen geval mochten verplicht worden, zij het ten opzichte van het slachtoffer zelf of ten opzichte van de verzekeraar van het ondernemingshoofd, handelende als in de rechten van ditzelfde slachtoffer gesteld, tot de betaling van een grotere som dan degene, welke overeenkomstig het gemeene recht en rekening houdende met de verdeling van verantwoordelijkheid door de rechter over de grond aangenomen, hun bijdragend aandeel vertegenwoordigt in de herstelling van het stoffelijk nadeel door het slachtoffer geleden :

Overwegende dat de voorziening enkel gericht is tegen de beslissing, gewezen op de vordering van de burgerlijke partij « Naamloze Vennootschap les Assurances du Boerenbond belge », hier verweerster, doordat deze beslissing de aanleggers hoofdelijk veroordeeld heeft tot het terugbetalen aan voormelde burgerlijke partij in haar hoedanigheid van verzekeraar van de werkgever van Sprogis, het slachtoffer van het ongeval, van 50 % der forfaitaire vergoedingen, welke zij aan dit slachtoffer heeft uitbetaald, zijnde 22.090,40 frank : $2 = 11.045$ frank — 7.120 frank reeds terugbetaald, aldus 3.925 frank;

Overwegende dat de aanleggers aldus aan de rechter over de grond verwijten beslist te hebben dat zij na in hun respectieve hoedanigheid van derde verantwoordelijke partij voor de dader van dit ongeval de vergoedingen aan het slachtoffer verschuldigd volgens het gemeene recht en binnen de perken van het deel van verantwoordelijkheid van 50 %, hetwelk hun ten laste valt, gestort te hebben, niettemin konden veroordeeld worden om bovendien aan de in de rechten van het slachtoffer getreden verzekeraar een deel van de forfaitaire vergoedingen terug te betalen, welke aan het slachtoffer toekwamen krachtens de bepalingen der samengeoorden wetten op de vergoeding der schade, uit arbeidsongevallen voortspruitende;

Overwegende dat, zo de wetten op de vergoeding van de schade voortspruitende uit arbeidsongevallen zekere gevallen, welke zij bepalen aan de toepassing van de regels van het gemeene recht onttrekken, zij intrinsiek deze regels niet wijzigen en van het begrip van « schade », zoals de artikelen 1382 en volgende van het Burgerlijk Wetboek het bepaald hebben, geen uitbreidende interpretatie geven, welke voor zijn toepassing de noodzakelijkheid van het bestaan van de benadeling van een recht uitsluit;

Overwegende dat derhalve het enkel feit, dat een derde geheel of ten dele verantwoordelijk verklaard is voor de schade veroorzaakt door een ongeval, overkomen aan een door een arbeidsovereenkomst verbonden persoon volstaat opdat de verzekeraar, die in de plaats wordt gesteld van het ondernemingshoofd en die

krachtens de samengeordende wetten het geheel of een deel van de, aan de arbeider verschuldigde forfaitaire vergoedingen heeft gestort, door een aquiliaanse vordering, onafhankelijk van die, welke aan het slachtoffer of aan zijn rechthebbenden toekomt, van de verantwoordelijke derde de terugbetaling zou mogen vorderen van de uitbetaalde sommen;

Dat inderdaad de door de verzekeraar tot staving van zijn beweringen aangevoerde verplichting om in dit geval de schade te herstellen, niet voortvloeit uit de benadeling van een recht, maar uit de uitvoering van een verplichting, welke de wet ten laste van het ondernemingshoofd legt en in voorkomend geval ten laste van de verzekeer in de plaats van deze laatste gesteld, als gevolg van het aanvaard risico, inhaerent aan de uitvoering van de arbeidsovereenkomst en van het verzekeringscontract;

Overwegende dat indien het anders ware, de verantwoordelijke derde gedwongen zou kunnen zijn, hetzij jegens het slachtoffer of zijn rechthebbenden, hetzij jegens de verzekeraar van het ondernemingshoofd, tot de betaling van sommen, welke het bedrag van de schade overschrijden, waarvan de herstelling volgens het gemeen recht op hem rust;

Overwegende dat de bepalingen van de alinea's 5, 6 en 8 van artikel 19 der samengeordende wetten op de vergoeding van de schade voortspuitende uit de arbeidsongevallen niet te maken hebben met het voorwerp van de vordering door de verweerster voor de rechter over de grond ingesteld;

Overwegende dat het bestreden vonnis door te beslissen, zoals het deed, de in het middel bedoelde wetsbepalingen heeft geschonden;

Om die redenen :

Verbreekt het bestreden vonnis, doch enkel voor zoveel, beslissende op de vordering van de burgerlijke partij « Naamloze Vennootschap les Assurances du Boerenbond belge », het de aanleggers veroordeeld heeft om aan laatstgenoemde terug te betalen in hun onderscheidene hoedanigheden van verantwoordelijke derde en van burgerlijk verantwoordelijke partij voor bedoelde derde, de forfaitaire vergoedingen, door haar betaald als in de rechten en verplichtingen gesteld van het ondernemingshoofd van het slachtoffer Progis met de gerechtelijke interessen en de helft van de kosten;

Beveelt dat dit arrest zal overgeschreven worden in de registers van de Correctionele Rechtbank te Hoei en dat melding er van zal gemaakt worden op de kant van de gedeeltelijk vernietigde beslissing;

Veroordeelt de verweerster tot de kosten;

Verwijst de zaak naar de Correctionele Rechtbank te Namen, rechtsprekend in hoger beroep.

HOF VAN VERBREKING

1e Kamer. — 3 Juli 1952.

Voorzitter : M. Bail.

Raadsheer-Verslaggever : M. De Clippele.

Eerste Advocaat-Generaal : M. Hayoit de Termicourt.

Advocaten : Mrs Veldekens en Van Leynseele.

Erfrecht. — Aanvaarding onder voorrecht van boedelbeschrijving. — Vereisten voor het verhaal op de persoonlijke goederen van de erfgenaam (artikelen 803 B.W. en 530 en 995 Rv.).

Het in artikel 803 B.W. bedoelde in gebreke blijven met de nakoming van de verplichting tot het doen van rekening is niet aanwezig, indien de erfgenaam onder voorrecht van boedelbeschrijving geen gevolg

geeft aan een aanmaning bij aangetekend schrijven.

Artikel 805 B.W. staat het verhaal op de persoonlijke goederen van de erfgenaam, die de erfenis aanvaard heeft onder voorrecht van boedelbeschrijving, slechts toe, indien hij in gebreke is gesteld ingevolge een vonnis, waarbij hij is veroordeeld om binnen een bepaalde termijn rekening te doen, en hij aan deze aanmaning niet heeft voldaan (artikelen 530 en 995 Rv.).

Van Braeckel, We Pollet t/ Gemeente Berchem.

Gelet op het bestreden vonnis, op 3 Februari 1950 gewezen door de Rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen;

Over het tweede middel : schending van artikel 803, bijzonder lid 2 van het Burgerlijk Wetboek, van de artikelen 530, 534 en 995 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering,

doordat het bestreden vonnis beslist, dat eiseres door het aangetekend schrijven van 3 Februari 1949 wettelijk in mora was gesteld, om luidens artikel 803 van het Burgerlijk Wetboek de bedoelde belasting te voldoen en dat luidens voornoemd artikel 803 van het Burgerlijk Wetboek de persoonlijke goederen van aanlegster ter zake konden in beslag genomen worden,

terwijl het in mora stellen van de erfgenaam onder voorrecht van boedelbeschrijving, voorzien bij artikel 803 van het Burgerlijk Wetboek, om hem te verplichten zijn rekening voor te leggen, op straffe van verhaal op zijn persoonlijke goederen, slechts blijkt uit het vonnis, houdende veroordeling om rekenschap te geven en dat de termijn vaststelt, binnen dewelke de rekening zal worden voorgelegd,

zodat alleen het verstrijken van de termijn, vastgelegd bij vonnis overeenkomstig artikel 530 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering toelaat over te gaan tot verhaal op de persoonlijke goederen van de erfgenaam onder voorrecht van boedelbeschrijving en niet het eenvoudig nalaten gevolg te geven aan een aangetekend schrijven, door de schuldeiser aan voormelde erfgenaam gericht;

Overwegende dat het bestreden vonnis aan verweerster in verbreking, de gemeente Berchem, toelaat op de persoonlijke goederen van aanlegster in vordering te verhalen van een aanslag, gevestigd ten laste van wijlen haar man, Pollet Maurice, van wie zij van goederen gescheiden was;

Dat het zijn beslissing doet steunen op de overweging dat, in mora gesteld bij aangetekende brief van de gemeente-ontvanger van Berchem dd. 3 Februari 1949, om aan bedoelde aanslag te voldoen overeenkomstig artikel 803 van het Burgerlijk Wetboek, de aanlegster van de nalatenschap geen afstand heeft gedaan, noch tijdig aan de gemeente-ontvanger een inventaris heeft laten geworden; dat het besluit dat in die voorwaarden de gemeente-ontvanger de procedure tot inbeslagneming, pas op 8 Maart 1949 ingeleid, mocht vervolgen;

Overwegende dat de rechter over de grond de bepaling van artikel 803 van het Burgerlijk Wetboek heeft willen toepassen, luidens dewelke de erfgenaam onder voorrecht van boedelbeschrijving, die in principe met zijn persoonlijke goederen niet aansprakelijk is, het geldig kan worden indien hij, nadat hij tot het overleggen van zijn rekening werd aangemaand, aan deze verplichting niet heeft voldaan;

Overwegende dat het in voormeld artikel 803 bedoelde in gebreke blijven met de nakoming van de verplichting tot het doen van rekening niet bestaat in het niet geven aan een in mora stelling bij

aangetekend schrijven, zoals door het bestreden vonnis wordt aangenomen;

Dat artikel 803 van het Burgerlijk Wetboek slechts het verhaal op de persoonlijke goederen toestaat, indien de erfgenaam in mora is gesteld bij vonnis, dat hem heeft veroordeeld om binnen een bepaalde termijn rekening te doen, en hij aan deze aanmaning geen gevolg heeft gegeven (artikelen 530 en 995 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering);

Overwegende dat de rechter over de grond door te beslissen zoals hij heeft gedaan, de in het middel aangehaalde artikelen 803 van het Burgerlijk Wetboek, 530 en 995 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering heeft geschonden;

Om die redenen,

Zonder acht te slaan op de twee andere middelen van de voorziening;

Verbreekt het bestreden vonnis;

Beveelt dat dit arrest zal overgeschreven worden in de registers van de Rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen en dat melding er van zal gemaakt worden op de kant der vernietigde beslissing;

Veroordeelt verweerder tot de kosten met inbegrip van die van de uitgifte van het bestreden vonnis;

Verwijst de zaak naar de Rechtbank van eerste aanleg te Turnhout.

RAAD VAN STATE

4e Kamer — 24 October 1952

Voorzitter : M. Vranckx.

Raadsheren : M.M. Mast (verslaggever) en Buch.

Advocaten : Mrs Verscheure S., Cornellie F. en Stiennon R.

1. Rechtspleging. — Derden-verzet. — Ontvankelijkheid (1).
2. Gerechtelijke politie. — Personeel. — Bevordering (2).
3. Administratieve akten. — Geldigheid. — Vormen (2).
4. Rechtspleging. — Derden-verzet (3).
5. Rechtspleging. — Kosten (3).

1. *Het derden-verzet is ontvankelijk voor zover niet blijkt dat hij die het instelt kennis heeft gehad van de door de oorspronkelijke verzoeker gevoerde rechtspleging, en voor zover de oorspronkelijke verzoeker, die zich beperkt tot het aanvoeren van de algemene ruchtbaarheid van zijn beroep in de kringen waartoe de verzoeker in derden-verzet behoort, het bewijs niet levert dat laatstgenoemde vrijwillig zou verzuimd hebben in de zaak tussen te komen wanneer hij er nochtans kennis van had.*

2. *Terwijl, volgens artikel 8 van het besluit van de Regent van 30 Mei 1949, de paritaire commissie bij het regelingscomité van de gerechtelijke politie bij de parketten beraadslaagt en de Minister van Justitie van advies dient over de kwesties betreffende de materiële belangen en de beroepsbelangen van de leden van de gerechtelijke politie, blijkt uit artikel 2 van hetzelfde besluit dat alleen het regelingscomité bevoegd is om advies uit te brengen over de benoeming en de bevordering van het personeel van die diensten.*

Echter blijkt uit artikel 1 van het koninklijk besluit van 3 April 1929, volgens hetwelk het voordragen van een candidatuur voor de graad van officier-hoofd-

commissaris met gerechtelijke opdrachten voorbehouden is aan de Procureur-generaal, dat het regelingscomité enkel over de door de Procureur-generaal voorgestelde candidaat advies uitbrengt en dat het zich niet heeft uit te spreken over andere kandidaten.

3. *Wanneer het derden-verzet gegrond is wegens een document dat de administratie tijdens het eerste geding niet aan de Raad van State had overgelegd, moet die administratie de kosten van de procedure van derden-verzet dragen.*

De kosten van het eerste geding worden ten laste van de oorspronkelijke verzoeker gebracht.

Derweduwen, eiser in derden-verzet t/ Rooms, oorspronkelijke verzoeker; Belgische Staat (Minister van Justitie), oorspronkelijke verweerder.

Overwegende dat bij het verzoekschrift derden-verzet gedaan wordt tegen het arrest op 7 Mei 1952 door de IVe kamer van de Raad van state uitgesproken inzake Rooms Felix tegen de Belgische Staat, tegenwoordig door de Minister van Justitie;

Overwegende dat bij bovenvermeld arrest van de Raad van State het koninklijk besluit d.d. 29 December 1950, houdende benoeming van Derweduwen tot de graad van officier-hoofdcommissaris met rechterlijke opdrachten van het parket van de Rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen, vernietigd werd; dat het arrest waartegen verzet gesteund is op de considerans : dat het overgelegd proces-verbaal van de vergadering dd. 13 November 1950 van het regelingscomité in de Franse taal is gesteld, ofschoon het de bevordering betreft tot de graad van hoofdcommissaris bij het parket van de Rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen, dat het proces-verbaal vermeldt dat de procureur-generaal uit eerbied voor het regelingscomité hem kennis geeft dat hij Derweduwen Hubert voor de functie van hoofdcommissaris met rechterlijke opdrachten te Antwerpen voorstelt; dat derhalve niet vaststaat dat het regelingscomité over de bevordering van Derweduwen advies heeft uitgebracht, dat het advies van het regelingscomité bij een bevordering of een benoeming een substantiële vorm is welke in het voordeel der personeelsleden werd bedoeld; dat de tegenpartij dan ook, door het bestreden besluit, een op straf van nietigheid voorgeschreven vorm niet heeft nageleefd;

Overwegende dat de eerste tegenpartij aanvoert dat het derden-verzet niet ontvankelijk is bij toepassing van artikel 48 van het besluit van de Regent van 23 Augustus 1948, daar «de vraag tot vernietiging ingeleid door Rooms het voorwerp is geweest van veel belangstelling en bespreking in het korps van de gerechtelijke politie te Antwerpen en Derweduwen niet onwetend kan zijn van dit verzoek»;

Overwegende dat verzoeker in derden-verzet in de rechtspleging welke tot de vernietiging van het koninklijk besluit van 29 December 1950 heeft geleid, geen partij was; dat uit de overgelegde documenten niet blijkt dat verzoeker in derden-verzet kennis had van de door Rooms gevoerde rechtspleging; dat Rooms die slechts de algemene ruchtbaarheid van het geding in de kringen waartoe Derweduwen behoort, inroept, het bewijs niet levert dat verzoeker in derden-verzet vrijwillig verzuimd heeft in de zaak tussen te komen wanneer hij er nochtans kennis van had; dat het derden-verzet ontvankelijk is;

Overwegende dat in de loop van de procedure welke tot de vernietiging van het koninklijk besluit dd. 19 December 1950 leidde, Rooms uitdrukkelijk en zon-

der door de tegenpartij te worden tegengesproken, liet gelden dat het « stuk nr 57 houdende proces-verbaal van de vergadering van het Comité reguleur in dato 13 November 1950, bewees dat de heer Procureur-Generaal het advies van het Comité reguleur niet had ingewonnen »; dat het overgelegd uittreksel van het proces-verbaal, dat door de Minister van Justitie werd medegedeeld, inderdaad niet liet blijken dat dit advies werd ingewonnen;

Overwegende dat de Minister van Justitie thans aanvoert dat bovenvermeld stuk, « dat een eenvoudige aantekening is van een ambtenaar van zijn Departement, ten onrechte doorgestaan is als het advies van het regelingscomité »; dat de Minister een voor eens-luidend door de Procureur des Konings te Brussel gewaarmerkt afschrift van het in de beide talen gesteld proces-verbaal van de zitting dd. 13 November 1950 overlegt; dat dit proces-verbaal uitdrukkelijk bepaalt dat « door de heer Procureur-Generaal uitgenodigd om zijn advies te geven, het Comité zich eenparig bij deze aanduiding aansluit »;

Overwegende dat, ofschoon Rooms laat gelden dat « ofwel het Ministerie de Raad van State verkeerd, minstens onvolledig heeft ingelicht, ofwel dat een beambte later het proces-verbaal heeft aangevuld en één vervalste tekst wil voorbrengen », hij nochtans het door de Procureur des Konings gewaarmerkt afschrift van het proces-verbaal van de zitting dd. 13 November 1950 niet van valsheid beticht; dat derhalve dient aangenomen dat het comité advies heeft uitgebracht bij de aanduiding van Derweduwen;

Overwegende dat luidens artikel 8 van het besluit van de Regent dd. 30 Mei 1949 de paritaire commissie bij het regelingscomité beraadslaagt en de Minister van Justitie van advies dient over de kwesties betreffende de materiële belangen en de beroepsbelangen van de leden der gerechtelijke politie; dat nochtans bij toepassing van artikel 2 van dit besluit het tot de uitsluitende bevoegdheid van het regelingscomité behoort advies uit te brengen over de benoemingen en de bevorderingen van dit personeel;

Overwegende dat luidens artikel 1 van het koninklijk besluit van 3 April 1929 aan de Procureur-Generaal de bevoegdheid is voorbehouden de candidaat voor te dragen tot de graad van officier-hoofdcommissaris met gerechtelijke opdrachten; dat het regelingscomité enkel over de door de Procureur-Generaal voorgedragen candidaat advies verleent en zich niet dient uit te spreken over andere kandidaten;

Overwegende dat het past de kosten van de eerste rechtspleging ten laste van de Staat te leggen daar in deze rechtspleging een onvolledig administratief dossier werd overgelegd,

Besluit :

Artikel 1. — Het derden-verzet tegen het arrest dd. 7 Mei 1952 van de Raad van State is gegrond.

Het arrest dd. 7 Mei 1952 van de IVe kamer van de Raad van State is te niet.

Het beroep door Rooms Felix H. L. F. ingediend op 9 Maart 1951 is verworpen.

Artikel 2. — Melding van dit arrest zal worden gemaakt op de rand van het te niet gedane arrest.

Artikel 3. — De betaling van het recht van 300,— fr. wegens kosten veroorzaakt door het derden-verzet valt ten laste van Rooms Felix H. L. F.

De betaling van het recht van 300,— fr. wegens kosten veroorzaakt door het verzoekschrift dd. 9 Maart 1951, blijft ten laste van de Staat.

NOOT : Het vernietigde arrest van 7 Mei 1952 verscheen in het R. W. 1952-1953, 276 e.v.

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

10e Kamer — 24 October 1952.

Voorzitter : M. Van Laethem.

Raadsheren : M.M. Pecher en Anne de Molina.

Advocaat-Generaal : M. Van Durme.

Advocaten : Mrs De Baeck en Ferdinand.

1. Wetsbesluit. — Geen toetsingsrecht van de rechter aan de Grondwet.

2. Gemeente. — Bouwvergunning. — Onbevoegdheid van de rechter om de doelmatigheid van handelingen van de gemeenteverheid te beoordelen. — Bouwen zonder de vereiste vergunning. — Schending van het esthetisch uitzicht der gemeente. — Veroordeling op grond van artikel 1382 B.W. tot herstel van de vorige toestand, mitsdien tot afbraak van het wederrechtelijk opgerichte gebouw.

1. Een op grond van de wetten van 7 September 1939 en 14 December 1944 uitgevaardigd wetsbesluit (in casu het wetsbesluit van 2 December 1946) heeft kracht van wet; de rechterlijke macht mist de bevoegdheid om het aan de Grondwet te toetsen; die bevoegdheid komt alleen toe aan de wetgevende macht.

2. Het oprichten van een bungalow in betonplaten valt onder toepassing van de artikelen 18 en 27 van het wetsbesluit van 2 December 1946, daar deze bepalingen niet alleen ten doel hebben de werken van wederopbouw te regelen, maar ook van toepassing zijn op alle werken, uitgevoerd gedurende het tijdperk van wederopbouw.

Krachtens het beginsel van de scheiding der machten is de rechter niet bevoegd te oordelen, of de gemeente-overheid al dan niet doelmatig een toelating tot bouwen op het grondgebied der gemeente verleend of geweigerd heeft.

Wanneer een zonder de vereiste vergunning opgericht gebouw van aard is om het esthetisch uitzicht van de gemeente te schenden, is deze als burgerlijke partij gerechtigd het herstel te vorderen van de schade die zij daardoor geleden heeft, welk herstel kan geschieden door het terugbrengen in de vorige toestand. Op grond van artikel 1382 B.W. kan de gemeente de afbraak van het wederrechtelijk opgerichte gebouw enkel in het belang der gemeente vorderen.

O.M. en gemeente Brasschaat t/ Serry.

Overwegende dat de beroepen in behoorlijke vorm en tijdig ingesteld werden;

Overwegende dat vaststaat, dat verdachten met overtreding van de bepalingen van het wetsbesluit van 2 December 1946 gebouwd hebben op het grondgebied der gemeente Brasschaat, zonder in het bezit te zijn van de door de wet vereiste toelating;

Overwegende dat verdachten ten onrechte de wettelijkheid van gemeld wetsbesluit betwisten;

Overwegende dat dit wetsbesluit genomen werd op grond van de wetten van 7 September 1939 en 14 December 1944 (samengeschakeld bij Regentsbesluit van 24 Januari 1945), waarbij aan de Koning buitengewone machten werden toegekend;

dat zij het karakter van wet bezit en dat bijgevolg de rechterlijke macht onbevoegd is om de grondwettelijkheid ervan te onderzoeken (Cass. 10 December 1928,

Pas. 1929, I, 36) en dit toetsingsrecht aan de wetgevende macht alleen toekomt (Cass. 4 October 1935, Pas. 1936, I, 1; Cass. 26 Juni 1939, Pas. 1939, I, 341; Cass. 14 Mei 1945, Pas. 1945, I, 160);

Overwegende dat het oprichten van een bungalow in betonplaten ontegensprekelijk onder toepassing van de artikelen 18 en 27 van het wetsbesluit van 2 December 1946 valt, vermits de bepalingen van voormelde artikelen tot doel hebben niet alleen de werken van wederopbouw te regelen, maar ook toepasselijk zijn op alle werken, uitgevoerd gedurende het tijdperk van wederopbouw (Cass. 24 September 1951, Pas. 1952, I, 14);

Overwegende dat luidens het principe van de scheiding der machten de rechter niet bevoegd is na te gaan af de bestuurlijke overheden al dan niet doelmatig een toelating tot bouwen op het grondgebied der gemeente Brasschaat hebben verleend; overwegende dat het aan de verdachte te laste gelegde bewezen is en dat de door de eerste rechter aangehaalde beschouwingen om deze niettemin vrij te spreken, alle grond missen;

Overwegende dat bedoeld gebouw van aard is om de schoonheid en het esthetisch uitzicht van het grondgebied der gemeente te schenden; dat de burgerlijke partij gerechtigd is de herstelling te vorderen van de schade, welke zij daardoor geleden heeft;

Overwegende dat deze herstelling het best kan geschieden door het terugbrengen der plaats in haar vorige staat (Cass. 25 Mei 1930, Pas. I, 234); dat de burgerlijke partij haar eis doet steunen op artikel 1382 van het Burgerlijk Wetboek en dat de afbraak van het wederrechtelijk opgerichte gebouw enkel in het belang der gemeente Brasschaat gevorderd werd;

dat de eis van de burgerlijke partij een burgerlijke vordering en niet een openbare vordering uitmaakt;

Dat hij ontvankelijk en gegrond is;

.....

HOF VAN BEROEP TE GENT

1e Kamer. — 3 April 1952.

Voorzitter: M. Maraite.

Raadsheren: M.M. Verougstraete en Axters.

Eerste Advocaat-Generaal: M. Vermeulen.

Advocaten: Mrs. Haus en H. Boonen (Antw.).

Hypothek. — Door eigenaar van het verhypothekerde goed aangegane schriftelijke huur. — Hypotheekhouder derde in de zin van art. 1328 B.W. — Huurakte geregistreerd na de overschrijving van het bevel tot betaling, doch voor de overschrijving van het exploit van inbeslagname. — Huur nietig krachtens art. 25, lid 2, Wet van 15 Augustus 1854. — Niet-toepasselijkheid van het eerste lid van dat artikel. — Art. 12 van de Wet op de handelshuurovereenkomsten van 30 April 1951 beheerst niet de betrekkingen tussen huurder en hypotheekhouder.

Tegenover de hypotheekhouder heeft een door de eigenaar van het verhypothekerde goed met een huurder aangegane schriftelijke huurovereenkomst eerst vaste datum op de dag der registratie, zulks krachtens art. 1328 B.W.

Is de registratie van latere datum als de overschrijving van het bevel tot betaling, zo is de huurovereenkomst nietig krachtens art. 25, lid 2, van de Wet op het onroerend beslag van 15 Augustus 1854.

Het eerste lid van voormeld art. 25 is niet van toepassing op een huurakte, die vaste datum had voor de overschrijving van het exploit van inbeslagname.

Artikel 12 van de wet op de handelshuurovereenkomsten van 30 April 1951 sluit de toepasselijkheid van de wet van 15 Augustus 1854 niet uit, daar bedoeld artikel uitsluitend de betrekkingen beheerst tussen de verkrijger om niet of onder bezwarende titel van een verhuurd goed en de huurder, maar geenszins de betrekkingen tussen de huurder en een hypotheekhouder, die op dit goed een zakelijk recht heeft.

Cornelis t/ N.V. Algifina en Rabatel.

Gezien de stukken, o.m. het vonnis tussen partijen op tegenspraak gewezen door de rechtbank van eerste aanleg te Veurne, eerste Kamer, recht doende in burgerlijke zaken, op 17 Mei 1951;

Overwegende dat het hoger beroep en het incident hoger beroep tijdig en regelmatig ingesteld werden;

Overwegende dat geïntimeerde Rabatel, alhoewel behoorlijk gedagvaard en door de N.V. Algifina opnieuw gedagvaard overeenkomstig art. 153 Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, geen pleitbezorger heeft gesteld;

Overwegende dat in hoger beroep appellant Cornelis de volstrekte bevoegdheid van de eerste rechter niet meer betwist;

Overwegende dat geïntimeerde Rabatel bij akte, verleden op 26 Januari 1948 vóór notaris Van Bael te Antwerpen, van geïntimeerde N.V. «Algifina» een som van 250.000 frank geleend heeft; dat tot zekerheid voor de uitvoering van hare verbintenissen zij ten behoeve van haar schuldeisers een hypotheek vestigde op een haar toebehorende gemeubileerde villa, gelegen te De Panne, Bortierlaan, 5;

Overwegende dat geïntimeerde Rabatel haar verbintenissen niet nagekomen is;

Overwegende dienvolgens dat geïntimeerde N.V. Algifina ter uitvoering van zekere bepalingen van de hierboven aangehaalde akte aan geïntimeerde Rabatel op 27 Mei 1950 een voorafgaand bevel tot betaling deed betekenen en op 4 Juli 1950 overging tot het beslag van dit onroerend goed;

Overwegende dat hogerbedoeld bevel en beslag ten kantore van de hypotheek onderscheidenlijk op 2 Juni 1950 en 10 Juli 1950 overgeschreven werden;

Overwegende dat appellant Cornelis, die sedert jaren met geïntimeerde Rabatel deze villa bewoont, een op 20 Juni 1950 geregistreerde onderhandse akte tegen geïntimeerde N.V. «Algifina» inroept, luidens dewelke geïntimeerde «Rabatel» hem op 1 April 1950 voormelde villa voor een termijn van negen jaar heeft verhuurd tegen de prijs van 20.000 frank 's jaars;

Overwegende dat geïntimeerde N.V. «Algifina», die derde is, deze datum van 1 April 1950 ten stelligste betwist, zodat luidens art. 1328 B.W., bovengemelde akte ten opzichte van de «Algifina» slechts een datum heeft van 20 Juni 1950, dag waarop zij werd geregistreerd;

Overwegende dat uit het voorgaande volgt dat de litigieuze huurovereenkomst gesloten werd 18 dagen na de overschrijving van het bevel tot betaling en dat, zoals de eerste rechter het oordeelkundig heeft beslist, zij als dusdanig rechtens nietig is krachtens art. 25, lid 2 van de wet van 15 Augustus 1854;

Overwegende dat in strijd met wat appellante Cornelis beweert het eerst lid van voornoemd artikel 25, dat op beperkende wijze dient uitgelegd te worden, ter zake niet toepasselijk is, vermits uit bovenstaande beschouwingen blijkt, dat bedoelde huurovereenkomst vaste datum had vóór de overschrijving van het exploit van inbeslagneming;

Overwegende dat appellant Cornelis zich ook vergeefs beroept op art. 12 van de wet van 30 April 1951 op de handelshuurovereenkomsten tot bescherming van de handelszaak;

Overwegende inderdaad, dat in zake dit artikel niet van toepassing is en derhalve de wet van 15 Augustus 1854 niet uitsluit, vermits gezegd artikel alleen de betrekkingen beheerst tussen de verkrijger onder kosteloze of bezwarende titel van een verhuurd goed en de huurder, maar geenszins de betrekkingen tussen deze huurder en een hypotheekhouder, die op dit goed een zakelijk recht heeft;

Overwegende dat de eerste rechter insgelijks de door geïntimeerde N.V. «Algafina» ingestelde eis tot schadevergoeding afgewezen heeft, daar deze het bewijs niet levert dat zij door het feit van appellant een tegenwoordig en vast nadeel geleden heeft;

Overwegende immers dat geïntimeerde N.V. «Algafina» in het geding geen kwijtschrift overlegt, waaruit zou blijken, dat zij interesten aan de N.V. «Crédit Foncier de Belgique», eerst ingeschreven schuldeiser, en grondbelastingen aan het Ministerie van Financiën betaald heeft om te voorkomen dat deze tot executie zouden overgaan;

Overwegende overigens dat de schorsing der procedure van dadelijke uitwinning geïntimeerde N.V. «Algafina» niet schaadt, daar haar titel van hypothecaire lening haar voor de bevoorrechte betaling van interesten waarborgt;

Overwegende dat ook niet bewezen is, dat door de schuld van geïntimeerde de gedwongen verkoping van het verpand onroerend goed in zulkdanige minder gunstige omstandigheden zal plaats hebben, omdat zij later geschieden zal en dat de gewaarborgde schuldvorderingen van geïntimeerde N.V. «Algafina» in gevaar zullen gebracht worden;

Om deze redenen :

Het Hof,

Gelet op art. 24 der wet van 15 Juni 1935;

Rechtdoende op tegenspraak tegenover al de partijen;

Alle verdere of strijdige conclusies als ongegrond verwerpend;

Ontvangt het hoger beroep en het incidenteel hoger beroep, verklaart ze beide ongegrond; wijst ze af; bevestigt dienvolgens het bestreden vonnis in al zijn beschikkingen en veroordeelt appellant tot de kosten van de aanleg.

Vlaamse Juristen,

Abonneert U op het

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

HOF VAN BEROEP TE GENT

2e Kamer — 17 Juni 1952

Voorzitter : M. Van Winckel

Raadsheren : M.M. Verougstraete en Van Malleghem

O.M. : M. Matthys, subst. procureur-generaal

Advocaten : Mrs G. Debra en Fredericq

Koop en verkoop. — Verkoop C.I.F. — In casu geen ontbinding der overeenkomst wegens te late inscheping. — Afwijking van de strikte toepassing van de regelen der C.I.F.-overeenkomsten wegens het bestaan van ernstige vermoedens dat de koopwaar niet conform is.

In contract tijd van levering bedongen, echter met toevoeging, dat de verkoper alle verantwoordelijkheid wegens eventuele vertraging in de aflevering afwees. Daarenboven heeft de koper bij het ontvangen der facturen niet wegens vertraagde levering geprotesteerd.

De vordering van de koper tot ontbinding der koopovereenkomst deswege is dus ongegrond.

Het zenden aan de koper van een staal van de verkochte koopwaar is onvoldoende om daaruit af te leiden, dat partijen akkoord waren om van de gewone regelen van het C.I.F.-contract af te wijken, daar zulks moet worden aangezien als voorbereiding ener expertise, waartoe de koper na het lichten der documenten mogelijk zou willen doen overgaan.

In onderhavig geval moet worden beslist, dat van de strikte toepassing van de regelen der C.I.F.-overeenkomsten dient te worden afgeweken, omdat er ernstige vermoedens bestaan dat de koopwaar niet in overeenstemming is met de in de overeenkomst beschreven waar. Het Hof beveelt dienvolgens de door de koper gevorderde expertise.

J., t/ H.

Overwegende dat het hoger beroep tijdig en geldig werd ingesteld;

Overwegende dat de oorspronkelijke door geïntimeerde ingestelde vordering strekte tot de uitvoering van de op 13 Februari 1951 tussen partijen gesloten overeenkomst, waarbij geïntimeerde 13 balen 26/2 en 7 balen 36/2 Indisch katoengaren aan appellant verkocht tegen de gezamenlijke prijs van 384.411,60 fr.;

Overwegende dat appellant vóór de eerste rechter staande hield dat hij van zijn verbintenissen tot betaling van de koopprijs en tot afneming van de koopwaar diende ontslagen te worden verklaard omdat, wat betreft de 13 balen 26/2 de kwaliteit van de toegekomen koopwaar niet gelijkvormig was met die welke in het contract werd bedongen;

Overwegende dat hij daartoe aanvoerde, dat hij het staal, dat hem op 30 Mei 1951 door geïntimeerde was gestuurd, had doen ontleden door het stadslaboratorium der stad Kortrijk en dat uit de ontleding bleek, dat de ter afneming aangeboden garens beantwoordden aan de Engelse nummering 22,40/2 in stede van 26/2;

Overwegende dat de eerste rechter de zienswijze van appellant weigerde te aanvaarden, omdat volgens het contract de verkoop C.I.F. bedongen was, in welk geval de agreeatie slechts na de betaling kan geschieden, alsmede omdat de door appellant ingeroepen ontleding eenzijdig was geschied en de identiteit van het aan de ontleding onderworpen staal door de verkoper betwist was;

Overwegende dat appellant thans bij wederreis tegen

geïntimeerde de vernietiging vordert van de overeenkomst wegens niet naleving van de bedongen termijn van inschepping en aanspraak maakt op een schadevergoeding, groot 10.000 fr.

Overwegende dat deze wedereis, hoewel voor het eerst in hoger beroep ingesteld, ontvankelijk is, omdat hij een middel van verweer is tegen de hoofdeis;

Overwegende dat hij echter niet gegrond is;

Overwegende inderdaad dat, zo in het contract als tijdstip van levering gestipuleerd werd «Inschepping te Bombay tijdens de maand Februari 1951», de verkoper nochtans alle verantwoordelijkheid afwees wegens een gebeurlijke vertraging bij de aflevering;

dat appellant trouwens bij het ontvangen der facturen van 12 en 30 Mei 1951 wegens de vertraagde levering niet heeft geprotesteerd; dat zelfs in het niet vertrouwelijk schrijven van zijn raadsman dd. 26-6-1951 de vertraging in de aflevering niet ingeroepen wordt als reden voor de niet afhaling van de koopwaar; dat aldus moet worden aangenomen dat appelland, die wist dat de inschepping slechts einde April en begin Mei was geschied, erin had toegestemd van het in het contract gestipuleerd tijdstip van levering af te zien;

Overwegende dat appelland in zijn tweede besluiten vóór het Hof even vruchteloos als grond van zijn wedereis tot ontbinding der litigieuze overeenkomst aanvoert, dat geïntimeerde te kort bleef aan zijn verplichting de documenten, tegen dewelke de betaling moest geschieden, te zijner beschikking te houden;

dat het volstaat op te merken, dat die documenten in casu enkel bestonden in een volgbrief, afgeleverd door de bank van Brussel en dat, zo de firma Van Bree, bij dewelke appelland verzocht werd de koopwaar tegen betaling in ontvangst te nemen, die volgbrief niet in haar burelen liggen had, het evenwel geen twijfel lijdt dat, indien ook appelland zich bij haar mocht hebben aangemeld, zij zich dit stuk onmiddellijk had kunnen aanschaffen;

Overwegende dat appelland in de tweede plaats aanvoert, dat waar geïntimeerde hem op 30 Mei 1951 uit eigen beweging liet weten dat hij van de 13 balen 26/2, die te Antwerpen toegekomen waren, een staal opstuurde, hij hem meteen toeliet dit staal te onderzoeken, alvorens af te nemen en dat, hoewel de ontleding ervan niet op tegenspraak was gebeurd, er op zijn minst ernstige vermoedens voorhanden zijn dat de koopwaar niet aan de gestelde voorwaarden beantwoordt, hetgeen de door hem gevorderde expertise rechtvaardigt;

Overwegende dat het opsturen van een staal op zich zelf onvoldoende is om tot het besluit te komen dat partijen akkoord waren om van de gewone regelen van het C.I.F.-contract af te wijken, daar zulks moet worden aangezien als voorbereiding ener expertise, waartoe de koper gebeurlijk na het lichten der documenten zou willen doen overgaan;

Maar overwegende dat in casu moet worden beslist, dat van de strikte toepassing van de regelen der C.I.F. overeenkomsten dient te worden afgeweken, omdat er ernstige vermoedens bestaan dat de koopwaar (de 13 balen 26/2) niet conform is;

dat deze vermoedens de volgende zijn: 1) de uitslag der door appelland ingeroepen ontleding; 2) de omstandigheid dat, terwijl geïntimeerde de identiteit van het aan deze ontleding onderworpen staal betwist, hij zich evenwel tegen de voorgestelde expertise op tegenspraak heeft verzet en 3) het door geïntimeerde op 30 Juni 1951 in een brief aan de firma Van Bree uitgedrukt voornemen om de gefactureerde koopwaar uit het

SS Montevideo te vervangen door balen katoengarens uit S.S. Jalrajendra;

Overwegende dat er dienvolgens termen zijn om de door appelland gevorderde expertise te bevelen;

Om deze redenen,

Het Hof,

Gelet op artikel 24 van de wet van 15 Juni 1935; alle verdere of strijdige conclusies als ongegrond verwerpende, verklaart het hoger beroep en de door appelland voor het Hof aangebrachte nieuwe eis ontvankelijk; wijst deze tegeneis van appelland, strekkende tot vernietiging van de overeenkomst wegens niet naleving van de termijn van inschepping of niet ter beschikking stellen der documenten en tot betaling van een schadevergoeding, groot 10.000 frs., af als ongegrond en, alvorens verder te beslissen, benoemt als deskundige de heer Fiers André, leraar aan de Rijkshogere Nijverheidsschool, wonende te Gent, Kortrijksesteenweg, met opdracht vast te stellen of de aangeboden waar beantwoordt aan de beschrijving ervan in de overeenkomst; om na nederlegging van het verslag van de deskundige door partijen te worden geconcludeerd en door het Hof te worden beslist als naar rechte.

Houdt de beslissing omtrent de kosten aan tot latere uitspraak. Verwijst de zaak naar de terechtzitting van 6 October 1952.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

1e Kamer. — 12 Juli 1951.

Voorzitter : M. Huyghebaert.

Rechters : MM. Sury en Van der Mensbrugghe (plv. r.).

1. **Expertise (in burgerlijke zaken).** — Bevoegdheid van benoemde deskundigen om een proefneming te doen buiten aanwezigheid van partijen.
2. **Huur en verhuur.** — Eigenaar van verhuurde zaken is niet verplicht bijzondere maatregelen tegen brandgevaar ter beperking van de gevolgen van een eventuele fout van een derde te treffen. — Voor het aanvaarden ener huurovereenkomst is voldoende, dat de huurprijs bepaalbaar is. — De schuldenaar van een zekere en bepaalde zaak is in gebreke door het enkele feit van de niet-uitvoering zijner verbintenis. — Aansprakelijkheid van de schuldenaar voor de fout van een derde, krachtens contract, niet quasi ex delictu. — Vrijwaringsactie van de schuldenaar tegen deze derde.

1. Door de Rechtbank benoemde deskundigen zijn gerechtigd buiten de aanwezigheid van partijen bij middel van een proefneming de juistheid hunner besluiten te controleren, op voorwaarde dat zij de proefneming herhalen, indien een van de partijen de wens daartoe mocht uitdrukken. De partij, die zodanige wens niet heeft uitgedrukt, is niet gerechtigd de proefneming te betwisten.

2. De eigenaar, die zaken ter beschikking van een ander stelt voor het houden van een tentoonstelling, is tegenover zijn tegenpartij niet verplicht bijzondere maatregelen tegen brandgevaar te treffen.

De eigenaar is evenmin verplicht voorzieningen te treffen ter beperking van een eventuele fout van een derde. Iedereen is immers gerechtigd te handelen alsof een ander geen fout zal begaan.

Voor het totstandkomen ener huurovereenkomst is het voldoende, dat een huurprijs bepaalbaar is, d.w.z. berekenbaar volgens elementen, die niet afhangen van het goedgevallen of de willekeur van partijen. In dit geval is er huur en niet bruiklening.

De schuldenaar van een zekere en bepaalde zaak is in gebreke door het enkel feit van de niet-uitvoering zijner verbintenissen; de bewijslast van het toeval of de overmacht, die hij tot zijn bevrijding inroept, rust op hem; artikel 1732 B.W. is slechts een toepassing van deze regel van gemeen recht, uitgedrukt in de artikelen 1302 en 1315 B. W.

De eigenaar van de ter beschikking zijner tegenpartij gestelde zalen had in casu geen controle op de toegang daartoe, noch toezicht over de zalen, noch bezit daarvan, noch gemeenschappelijk genot.

De huurder van de zalen is aansprakelijk voor de fouten van de door hem aangewezen aannemer der elektrische installatie, niet quasi ex delicto (artikel 1384 B.W.), maar ex contractu (artikel 1245 B.W.). Er is in casu geen element van « uiterlijk karakter » aanwezig, dat toeval of overmacht zou opleveren, waardoor de schuldenaar zou zijn bevrijd, nl. de actie van een natuurlijke of menselijke agent die van buiten zou zijn ingetreden om de schuldenaar te beletten zijn verbintenis na te komen. Het begrip personen, voor wier fout de schuldenaar aansprakelijk is, is geenszins identiek met het begrip « aangestelde personen » in artikel 1384 B. W.

De huurder heeft op grond van artikel 175, lid 2, Rv. een vrijwaringsactie tegen zijn aannemer.

N.V. Koninklijke Maatschappij voor Dierkunde van Antwerpen t/ V.Z.W.D. Koloniaal Fonds tot Economische en Sociale Propaganda, N.V. Belgian Electric Lighting Boards.

Gezien de inleidende dagvaarding van 25 October 1949, strekkende tot veroordeling van beide verweersters hoofdelijk, gezamenlijk of ieder voor haar deel, om aan aanlegster te betalen de som van 4.779.435,53 frank, met de vergoedende intresten sinds 11 Februari 1947, de gerechtelijke intresten en de kosten des geding;

Gezien de inleidende dagvaarding van 22 Juli 1947, strekkende tot van waarde-verklaring van het beslag onder derden, gelegd door aanlegster ten laste van eerste verweerster, in handen van de verzekeringsmaatschappij « North British and Mercantile Insurance Company Limited »;

Overwegende dat de gedingen ingeschreven onder nos 21.320 en 33.251 van de Algemene Rol verknocht zijn en dienen te worden samengevoegd;

I. Feiten van het geding :

Aanlegster stelde twee zalen, genaamd « Entr'Acte Zaal » en « Marmeren Zaal », die deel uitmaken van een haar toebehorend gebouwencomplex, ter beschikking van eerste verweerster voor het inrichten en houden van een tentoonstelling; eerste verweerster vertrouwde de inrichtingswerken aan verschillende aannemers toe, waaronder tweede verweerster, die belast was met de elektrische uitrusting;

Op 11 Februari 1947, tijdens de uitvoering van bedoelde werken, ontstond er brand in de « Entr'Acte Zaal », waarbij deze zaal vernield werd, de « Marmeren Zaal » zwaar beschadigd en andere ruimten van het complex belangrijke schade ondergingen;

Op 18 Februari 1947 werden deskundigen door de heer Voorzitter dezer Rechtbank aangesteld, die de oorzaak van de brand toeschrijven aan de slechte elektrische uitrusting door tweede verweerster geplaatst;

Reeds op 15 Februari 1947 was de deskundige, door de heer Onderzoeksrechter aangesteld, tot hetzelfde besluit gekomen;

II. Over de oorzaak van de brand en de verantwoordelijkheid van tweede verweerster :

Overwegende dat de aangestelde deskundigen de oorzaak van de brand toeschrijven aan een « montage-defect », bestaande in de verbinding door wringing van een gewone massieve koperdraad van 2,5 mm. met soepeldraad, samengesteld uit de verzameling van zeer fijne koperaders, omwonden door isoleerlint; dat bovendien deze verbindingssknoop getrokken werd in een fer-plombé buis van 16 mm.; dat enkele anders van de soepele draad door het isoleerlint zijn doorgedrongen, wanneer de binnen-isolering van de fer-plombé buis zelf om de ene of andere reden beschadigd was; dat een louter toeval volstond om de fer-plombé buis in kortsluiting te brengen met de blootliggende adertjes in de buis;

Overwegende dat de door de heer Onderzoeksrechter aangestelde deskundige in de onmiddellijke nabijheid van de plaats, waar volgens de ooggetuigen de brand ontstaan is, de verbinding tussen massieve en soepele draad, die over was, heeft teruggevonden; dat hij bovendien vaststelde dat op de hoogte van de plaats, waar deze breuk zich voordeed, twee ovale gaten diametraal tegenover elkaar in de fer-plombé buis gebrand waren; dat de technische dienst der rechterlijke opdrachten verschillende photographische opnamen van deze vaststellingen uitvoerde, die bij de bundel van aanlegster gevoegd zijn;

Overwegende dat tweede verweerster terecht doet opmerken dat geen enkel vermoeden van aansprakelijkheid op haar rust en dat het positief bewijs van een fout van haar, die de brand veroorzaakte, dient geleverd te worden; dat zij verder beweert dat het advies van de deskundigen niet gegrond is, omdat het niet volstrekt bewezen is dat het ongeval aan een kortsluiting te wijten is;

Overwegende dat uit de pleitnota van tweede verweerster blijkt dat zij zich niet akkoord kan verklaren met het besluit van de deskundigen, omdat het licht in de zaal, waar de ramp ontstaan is, nog gedurende enkele ogenblikken is blijven voortbranden na de eerste verschijnselen van de brand; dat in de stelling van tweede verweerster het licht tegelijkertijd met het ontstaan van de kortsluiting moest uitgaan; dat zij deze stelling poogt te staven bij middel van twee verslagen, opgemaakt door Prof. Paul Harmegnies, respectievelijk gedagtekend 2 December 1949 en 15 September 1950; dat aanlegster, op haar beurt, twee verslagen liet opmaken door de heer Van den Broeck, scheikundig en electro-technisch ingenieur, als antwoord op de twee hierboven bedoelde verslagen;

Overwegende dat, zo de Rechtbank enerzijds wel kan begrijpen dat wegens zekere bijzondere omstandigheden het voor tweede verweerster niet mogelijk was binnen een normale tijdruimte na de nederlegging van het deskundig verslag haar opmerkingen te doen gelden, het anderzijds niet aannemelijk is dat zij deze opmerkingen niet aan de aangestelde deskundigen heeft onderworpen;

Overwegende dat de aangestelde deskundigen, bui-

ten de aanwezigheid van partijen, overgegaan zijn tot een proefondervindelijke hersamenstelling van de kortsluiting; dat deze proefneming, die gefilmd werd, bewezen heeft dat de elektrische lichten bleven branden, niettegenstaande de veroorzaakte kortsluiting;

Overwegende dat tweede verweerster aan de deskundigen verwijt tot deze proefneming te zijn overgegaan buiten de aanwezigheid van partijen; dat de Rechtbank echter van mening is, dat de deskundigen gerechtigd waren hun besluiten te controleren bij middel van een proefneming buiten de aanwezigheid van partijen op voorwaarde deze proefneming te herhalen, mocht een der partijen deze wens uitdrukken;

Overwegende dat op de vergadering van 17 Juli 1947, na een nieuwe filmafroling in aanwezigheid van de vertegenwoordiger van tweede verweerster, hem uitdrukkelijk gevraagd werd of hij wenste dat de proef opnieuw in zijn aanwezigheid en in deze van de andere partijen zou uitgevoerd worden; dat hij hierop negatief antwoordde; dat tweede verweerster dan ook niet gerechtigd is, wanneer zij zelf geweigerd heeft de elementen en de omstandigheden van de eerste proefneming bij middel van een tweede te onderzoeken, deze proefneming te critiseren;

Overwegende bovendien dat de stelling, door tweede verweerster verdedigd, formeel in strijd is met de feitelijke omstandigheden van de brand, zoals door de getuigen verhaald; dat de zeer duidelijke verschijnsels van kortsluiting werden waargenomen op de plaats waar de door een kortsluiting beschadigde leiding werd teruggevonden en op het ogenblik zelf dat de brand ontstaan is; dat het derhalve ontegensprekelijk vaststaat dat de kortsluiting zich voordeed vóór de ingerichte stand «Sisal-Copal» vuur vatte en niet daarna; dat de oorzaak van de brand aan deze kortsluiting toe te schrijven is;

Overwegende dat deze kortsluiting haar oorzaak vindt in het hierboven beschreven «montage-defect»; dat derhalve de verantwoordelijkheid van tweede verweerster vaststaat;

Overwegende echter dat tweede verweerster een fout van aanlegster inroept, namelijk dat geen enkel verweermiddel tegen brand in de gebouwen van aanlegster voorhanden of bruikbaar was; dat zij beweert dat zij derhalve hoogstens voor een klein deel van de brandschade aansprakelijk zou kunnen gesteld worden;

Overwegende dat er vooreerst dient opgemerkt te worden, dat de lokalen, waar de brand ontstaan is, ter beschikking van eerste verweerster gesteld waren; dat, bovendien, in de veronderstelling dat bedoelde zalen ter beschikking van aanlegster gebleven waren er voor haar geen verplichting was, althans tegenover tweede verweerster, deze verplichting zou gebeurlijk tegenover het toegelaten publiek kunnen bestaan ingevolge politiereglement — bijzondere maatregelen tegen brandgevaar te treffen;

Overwegende dat de stelling van tweede verweerster er op neerkomt te beweren dat aanlegster zodanige schikkingen had moeten treffen, dat zij de gevolgen van een gebeurlijke fout van een derde hadde kunnen beperken; dat deze stelling niet kan aanvaard worden; dat inderdaad iedereen gerechtigd is te handelen alsof een ander geen fout zal begaan; dat het niet opgaat te beweren dat men zich op zodanige wijze dient te gedragen dat men steeds een gebeurlijke fout van een ander moet voorzien; dat derhalve geen fout aan aanlegster kan verweten worden;

Overwegende dat ten overvloede kan opgemerkt worden dat het hulpblusapparaat, dat voorhanden was, slecht gehanteerd schijnt geweest te zijn door het per-

soneel van tweede verweerster; dat uit het feit, dat het draagbaar blusapparaat in de vuurhaard geworpen werd, blijkt dat er een echte paniek ontstaan was en dat de werklieden niet met de nodige koelbloedigheid zijn opgetreden; dat het kenschetsend is dat een dergelijk apparaat door het personeel van aanlegster met goed resultaat gebruikt werd; dat bovendien die apparaten regelmatig alle zes maanden nagezien werden door de leverancier;

Overwegende dat de brandweerkranen en brandspuiten onder het toezicht van de brandweer stonden en door deze dienst gelood waren; dat hun nazicht iedere maand plaats greep; dat hier ook het personeel van tweede verweerster op onbeheindige wijze schijnt te werk te zijn gegaan; dat, indien enerzijds aangenomen kan worden dat de op het dak der feestzaal geplaatste waterbak bevroren was, het anderzijds vaststaat dat de kranen ook op de waterleiding der Waterworks waren aangekoppeld; dat een brandspuit, die zich in de «Marmeren Zaal» bevond, zonder moeite door het personeel van aanlegster in werking werd gesteld;

Overwegende dat hieruit blijkt dat zelfs in feite een fout van aanlegster niet bewezen kan worden geacht;

Overwegende dat tweede verweerster de gevorderde bedragen nog betwist; dat zij nochtans geen enkel bepaald punt aanwijst en zich er toe beperkt de schade in haar geheel te betwisten;

Overwegende dat de aangestelde deskundigen de materiële schade, door aanlegster geleden, op frank 5.701.191,53 schatten; dat de Rechtbank deze schatting aanvaardt;

Overwegende echter dat aanlegster in haar inleidende dagvaarding van 25 Oktober 1949 slechts een bedrag van 4.779.435,53 fr. vordert; dat zij door haar verzekeraars vergoed werd tot beloop van 921.756 fr.; dat zij thans een provisionele veroordeling van frank 2.000.000 vordert; dat deze eis tegenover tweede verweerster volkomen gegrond is;

III. Over de rechtsverhoudingen tussen aanlegster en eerste verweerster.

Overwegende dat aanlegster de verantwoordelijkheid van eerste verweerster doet steunen op hare hoedanigheid van huurster en op grond van de artikelen 1732, 1733 en 1735 van het Burg. Wetboek; dat zij in ondergeschikte orde beweert dat een overeenkomst van bruiklening tussen partijen gesloten werd, zodat eerste verweerster aansprakelijk is voor de aangegane schade op grond van artikelen 1245 en 1302 Burg. Wetboek;

Overwegende dat in de stelling van eerste verweerster zij slechts verantwoordelijk zou kunnen gesteld worden op basis van art. 1382 Burg. Wetboek; dat, derhalve een fout van haar dient te worden bewezen; dat zij niet aansprakelijk is voor de door tweede verweerster begane fout, omdat zij met tweede verweerster door een aannemingscontract was verbonden; dat dienvolgens tweede verweerster niet haar aangestelde was in de zin van art. 1384 Burg. Wetboek;

Overwegende dat het in feite vaststaat dat aanlegster twee zalen ter beschikking van eerste verweerster had gesteld; dat deze zalen, op het ogenblik der ramp en sinds verschillende dagen bezet waren door het werkvolk van verschillende aannemers, die met eerste verweerster gecontracteerd hadden; dat materiaal voor de tentoonstelling in bedoelde zalen was ondergebracht;

Overwegende dat er alzo niet kan betwist worden dat partijen waren overeengekomen de twee bedoelde zalen ter beschikking van eerste verweerster te stellen;

Overwegende dat eerste verweerster beweert dat geen enkele huurprijs bedongen of bedoeld werd, terwijl aanlegster doet opmerken dat uit een brief dd. 5 Februari 1947 dan de heer Engels, handelende voor eerste verweerster, blijkt dat een inkomgeld van de bezoekers der tentoonstelling zou mogen geëist worden ten belope van 3 fr. per persoon en dit ten bate van het Bijzonder Fonds van aanlegster; dat het Bijzonder Fonds, dat toen de rechtspersoonlijkheid niet bezat, ten doel had gelden te innen om de schade aan de gebouwen en de verzamelingen van aanlegster, door de oorlog veroorzaakt, te herstellen; dat derhalve in werkelijkheid de inkomgelden aan aanlegster toekwamen;

Overwegende dat aanlegster terecht beweert dat het volstaat dat een huurprijs bepaalbaar is, dat hierdoor dient te worden verstaan dat de huurprijs moet berekenbaar zijn volgens elementen, die niet afhangen van het goedgevallen of de willekeur van partijen; dat dit wel in casu het geval was, vermits de te betalen som zou afhangen van het aantal bezoekers;

Overwegende dat geen enkel argument tegen aanlegster kan gevonden worden in het feit dat in bedoelde brief van 5 Februari 1947 geschreven werd dat het «*inkomgeld 3 frank mag bedragen*»; dat dit enkel betekent dat eerste verweerster, de huurder, geen hogere tegenprestatie voor het genot der zalen zou leveren; dat het, anderzijds geen twijfel lijdt dat aanlegster het maximum toegelaten inkomgeld zou vorderen;

Overwegende dat eerste verweerster nog een passus van voormelde brief inroept, waar dhr Engels aanlegster bedankt «*voor de verleende gastvrijheid*»; dat dit een gewone beleefdheidsformule uitmaakt, waaruit men geen enkel besluit kan trekken;

Overwegende dat eerste verweerster verder beweert dat geen toestemming tot een huurovereenkomst bij partij zou bestaan hebben;

Overwegende dat vaststaat dat er een akkoord tussen partijen bestond nopens het genot der zalen door aanlegster aan eerste verweerster te verschaffen, en nopens de prijs, die zij hiervoor zou ontvangen; dat het derhalve niet opgaat te beweren dat partijen nooit een verhuuring beoogd hebben, terwijl de bestanddelen van een huurovereenkomst aanwezig zijn;

Overwegende dat eerste verweerster in een aanvullende nota meent te mogen zeggen, dat haar prestatie niet ernstig was en slechts «*ad ostentationem*» bestond, met het gevolg dat de geveinsde huurovereenkomst in werkelijkheid een overeenkomst om niet uitmaakte, namelijk een bruiklening;

Overwegende dat, zoals hierna zal aangetoond worden, in de veronderstelling dat er werkelijk een overeenkomst van bruiklening tussen partijen werd afgesloten, dit niets aan de beginselen, volgens dewelke de verantwoordelijkheid van eerste verweerster dient te worden bepaald, wijziget;

Overwegende echter dat in feite kan opgemerkt worden, dat de door aanlegster te ontvangen som vrij belangrijk had kunnen zijn; dat inderdaad eerste verweerster besliste haar tentoonstelling te Antwerpen in te richten, gezien het succes dat zij reeds te Brussel had ontmoet; dat het geen twijfel lijdt dat deze tentoonstelling in de havenstad evenveel belangstelling zou gewekt hebben;

IV. Over de verantwoordelijkheid van eerste verweerster :

Overwegende dat de schuldenaar van een zekere en bepaalde zaak in gebreke is gesteld door het enkel feit van de niet-uitvoering van zijn verbintenissen, bestaande in de teruggave der ontvangen zaak; dat hij de bewijslast draagt van het toeval of de overmacht, die hij tot zijn bevrijding inroept; dat art. 1732 Burg. Wetboek slechts een toepassing is van deze regel van gemeen recht, uitgedrukt in de artikelen 1302 en 1315 Burg. Wetboek (Verbreking 16.11.1944, Pas. 1945, I, 34, met advies van dhr Procureur Generaal Cornil en Verbreking 15.2.1934, Pas. 1934, I, 172 — zie ook Verbreking 13.4.1951, R.W. 1 Juli 1951); dat, derhalve, zowel op grond van een bruiklening als op grond van een huurovereenkomst eerste verweerster contractueel in gebreke is gesteld;

Overwegende echter dat eerste verweerster de opmerking maakt, dat aanlegster het toezicht over vermeldde zalen behouden had; dat zij uitsluitend de toegang er van controleerde; dat bovendien zij bezitster der zalen was gebleven en over het gemeenschappelijk genot beschikte;

Overwegende dat voor wat de toegang der zalen betreft, dient te worden opgemerkt, dat aanlegster wel de toegang controleerde tot de Dierentuin; dat dit nochtans niet betekent dat zij dergelijke controle uitoefende bij de ingang der zalen door eerste verweerster betrokken; dat het vanzelfsprekend is dat aanlegster iedereen, die zich naar de zalen door eerste verweerster bezet, begaf, bij de ingang van de Dierentuin moest toelaten, zoals de vertegenwoordigers van eerste verweerster, het werkvolk van haar aannemers, enz.; dat uit niets blijkt dat een aangestelde van aanlegster bij de ingang van bedoelde zalen een tweede toezicht moest uitoefenen om te beletten dat vreemde personen, tot de Dierentuin toegelaten, de verhuurde of geleende zalen zouden betreden; dat dit toezicht ongetwijfeld op eerste verweerster berustte; dat in werkelijkheid het toezicht van aanlegster bij de ingang van de Dierentuin zich beperkte tot het feit dat niemand zich toegang tot de Dierentuin zou kunnen verschaffen zonder een inkomgeld te betalen;

Overwegende dat voor wat het toezicht over de zalen zelf aangaat eerste verweerster gewag maakt van de verklaring van de hoofdelektrici Wouters, in dienst van aanlegster, verklaring afgelegd voor de aangestelde deskundigen, en volgens dewelke hij «*het toezicht had over al wat electriciteit aanging in de Zoo*»;

Overwegende dat er eerst dient te worden opgemerkt dat de hoofdelektrici als gewetensvolle bediende en zonder de rechtsverhoudingen tussen partijen te kennen zich verplicht kon achten, zonder hiermede belast te zijn, de hoofdschakeling van de stroom en de inschakeling van ieder stand in vermeldde zalen bij te wonen;

Overwegende dat uit niets blijkt dat eerste verweerster, toen zij met tweede verweerster contracteerde, aan deze laatste de verplichting zou opgelegd hebben zich aan het toezicht van de hoofdelektrici van aanlegster te onderwerpen; dat in dit geval aanlegster trouwens dezelfde verplichting aan eerste verweerster zou opgelegd hebben, hetgeen eerste verweerster zelfs niet beweert;

Overwegende derhalve dat het verzoek van de hoofdelektrici, gericht tot een aangestelde van tweede verweerster, om de achtereenvolgende inschakelingen bij te wonen als een loutere wens dient te

worden beschouwd, waaruit geenszins kan besloten worden dat aanlegster het toezicht over de zalen uitoefende; dat er bovendien kan opgemerkt worden dat de aangestelde van tweede verweerster het met de verklaring van de hoofdelektriciën niet eens is en dat de wens van deze laatste niet werd ingewilligd, daar hij slechts werd verwittigd van de aankoppeling op het hoofdtableau van de Dierentuin; dat zich *niet* in de door eerste verweerster betrokken zalen bevond;

Overwegende dat men niet inziet hoe aanlegster bezitster der zalen zou gebleven zijn of dat er een gemeenschappelijk genot tussen aanlegster en eerste verweerster zou bestaan hebben; dat eerste verweerster geen enkel feit aanhaalt, waaruit men zou kunnen besluiten dat aanlegster het bezit der zalen zou behouden hebben of dat er gemeenschappelijk genot zou bestaan hebben; dat een toevallige en kortstondige fysieke aanwezigheid van de bestuurder van aanlegster tijdens de uitvoering der werken — aanwezigheid, die trouwens door aanlegster ontkend wordt — in casu geen daad van bezit uitmaakt, waardoor het vermoeden van verantwoordelijkheid, dat op eerste verweerster berust, ontzenuwd wordt (zie Beroep Gent, 2 Juni 1913, Pas. 1913, II, 209 (beweegredenen); scheidsrecht, beslissing, 29 Juni 1938, Bull. Ass. 1938, 446, Verbr., 19 April 1951, R. W. 1 Juli 1951);

Overwegende dat het feit, dat de sleutels van bedoelde zalen aan aanlegster tijdens de nacht zouden toevertrouwd geweest zijn, niets wijzigt aan de verantwoordelijkheid van eerste verweerster; dat inderdaad uit niets blijkt dat dit toevertrouwen aan eerste verweerster was opgelegd; dat dit slechts in het belang van eerste verweerster gebeurde en geenszins ten gevolge kan hebben eerste verweerster van hare verplichting van bewaking te ontslaan en deze verplichting op aanlegster over te dragen (zie de hierboven vermelde scheidsrechterlijke beslissing); dat trouwens dient opgemerkt te worden, dat de brand in de namiddag van 11 Februari 1947 uitbrak, toen de aannemers van eerste verweerster reeds in de voormiddag in bedoelde zalen werkzaam waren;

Overwegende dat eerste verweerster te harer bevrijding het feit van tweede verweerster inroept, waarvoor zij niet verantwoordelijk is op grond van art. 1384

Overwegende dat eerste verweerster klaarblijkelijk het domein van de quasi-delicte verantwoordelijkheid met dit van de contractuele verwart;

Overwegende dat dient te worden onderzocht of de fout van tweede verweerster voor eerste verweerster een toeval of geval van overmacht uitmaakte;

Overwegend dat het toeval of overmacht de afwezigheid van fout bij de schuldenaar en het « uiterlijk karakter » van het ingeroepen element veronderstelt (Em. Becqué in Revue trim. Dr. Civ. 1914, blz. 285); dat eens dat dit element aan de schuldenaar niet volstrekt vreemd is, dit uiterlijk karakter ontbreekt; dat het uitwendig karakter van het feit, dat de schuldenaar zou bevrijden, de actie van een natuurlijke of mannelijke agent vereist, *die van buiten* intreedt om de schuldenaar te beletten zijn verbintenissen na te komen (Thaller door Becqué aangehaald, ibidem, blz. 286-287);

Overwegende dat, wanneer eerste verweerster vrijwillig tweede verweerster in de in huur of bruikleen genomen zalen heeft binnengebracht, zij niet volstrekt vreemd is aan haar fout; het uitwendig karakter van het ingeroepen toeval ontbreekt en zij is contractueel verantwoordelijk voor de fout van tweede verweerster;

Overwegende dat tweede verweerster een persoon is, waarvoor eerste verweerster verantwoordelijk is

in de zin van art. 1245 Burg. Wetboek; dat het in dit artikel voorziene begrip geenszins overeenstemt met dit van art. 1384 Burg. Wetboek. (Van Ryn « Responsabilité Aquilienne et contrats » n° 523); dat trouwens dient te worden opgemerkt, dat volgens de rechtsleer de artikelen 1735, 1782 en 1953 Burg. Wetboek, die een loutere toepassing van het vooropgestelde beginsel uitmaken, en waarin het begrip van aanstelling in de zin van art. 1384 Burg. Wetboek zelfs uitgesloten is (huisgenoten van de huurder, in het hotel gaande en komende vreemdelingen t.a.v. de hotelhouders), geenszins een verantwoordelijkheid voor andermans feit in het leven roepen, doch slechts de gewone regelen van de persoonlijke verantwoordelijkheid van de schuldenaar toepassen (Mazeaud, n° 998, Van Ryn, ibidem);

Overwegende dat dit stelsel als volkomen verrechtvaardigd voorkomt; dat inderdaad de schuldenaar de derde (in casu, 2e verweerster) vrijwillig in staat heeft gesteld de voor de schuldeiser nadelige daad te begaan; dat de fout van de derde gewoonlijk overeenstemt met een fout van de schuldenaar — culpa in custodiendo, vel instruendo, vel eligendo; dat in de praktijk de schuldenaar nooit het bewijs zal kunnen leveren dat hij de daad van de derde niet zou voorzien of beletten, zodat men zelfs zou kunnen vooropzetten dat, wanneer het « uitwendig karakter » aan het ingeroepen geval ontbreekt, de schuldenaar de afwezigheid van eigen fout niet zal kunnen bewijzen;

Overwegende dat volgens een moderne rechtsleer, zelfs in de veronderstelling dat de schuldenaar de volstreekte onberispelijkheid van zijn gedrag zou bewijzen, hij verantwoordelijk blijkt voor de fout of het feit van de derde en dit op grond van een verplichting de schuldeiser te « vrijwaren » tegen het risico, ontstaan ingevolge de door de schuldenaar gewilde tussenkomst van deze derde (Esmein, Rev. trim. Dr. Civ. 1933, blz. 627 en volg.);

Overwegende dat, wat er ook van zij, eerste verweerster geenszins bewijst dat zij de daad van tweede verweerster niet kon voorzien of beletten; dat er zelfs dient te worden vastgesteld, dat geen enkel vertegenwoordiger van eerste verweerster zich op het ogenblik van de ramp ter plaatse bevond en dat de zalen gans aan het werkvolk van de aannemers overgelaten waren;

Overwegende derhalve dat de verantwoordelijkheid van eerste verweerster vaststaat; dat de hoegrootheid van deze verantwoordelijkheid thans dient te worden bepaald;

Overwegende dat aanlegster haar eis tegenover eerste verweerster ongetwijfeld op de contractuele verantwoordelijkheid heeft doen steunen; dat bij gebrek aan bewijs van een aquiliaanse fout van eerste verweerster, deze slechts verantwoordelijk kan gesteld worden voor de zaken, die het voorwerp van de overeenkomst uitmaakten (zie Verbreking, 15.2.1934 en 16.11.1944 — hierboven aangeduid en Verbreking 23.1.1941, Pas. 1941, I, 18), namelijk de « Entr' Acte Zaal » en de « Marmeren Zaal »;

Overwegende dat volgens de schatting van de aangestelde deskundigen de schade aan de « Entr' Acte Zaal » en « Marmeren Zaal » meer dan 2.000.000 fr. bedraagt, zodat de gevorderde provisionele veroordeling tot beloop van dit bedrag dient te worden toegestaan;

V. Over de vanwaardeverklaring van het beslag onder derden :

Overwegende dat de procedure regelmatig is, hetgeen door eerste verweerster niet betwist wordt; dat

de eis ook gegrond is; dat derhalve de tegeneis van eerste verweerster dient te worden verworpen;

VI. Over de eis in vrijwaring van eerste verweerster tegen tweede verweerster :

Overwegende dat eerste verweerster, steunend op art. 175, lid 2, Wetb. Burg. Rechtsvordering, een eis in vrijwaring tegen tweede verweerster instelt om schadeloos gesteld te worden tot beloop der uitgesproken veroordeling, zo in hoofdsom als in intresten en kosten;

Overwegende dat de ontvankelijkheid van deze eis door tweede verweerster niet betwist wordt; dat zij geen opmerking maakt nopens zijn gegrondheid;

Overwegende dat de fout van tweede verweerster tegenover eerste verweerster van contractuële aard is, daar zij de aannemingsovereenkomst niet op behoorlijke wijze uitvoerde; dat de door eerste verweerster geleden schade, zijnde, de huidige veroordeling, het rechtstreeks gevolg is van deze gebrekkige uitvoering en kon voorzien worden bij het sluiten van de overeenkomst; dat derhalve de eis in vrijwaring gegrond voorkomt;

Overwegende dat, daar de verantwoordelijkheid van verweersters gegrond is enerzijds op een overeenkomst en anderzijds op een oneigenlijk misdrijf, er geen eigenlijke hoofdelijkheid tussen hen bestaat;

Om deze redenen :

De Rechtbank, rechtdoende bij tegenspraak, na er over beraadslaagd te hebben,

Alle verdere en strijdige besluiten als ongegrond verwerpende,

Voegt samen wegens verknochtheid, de zaken ingeschreven op de Algemene Rol onder n^{rs} 21.320 en 33.251;

Zegt voor recht dat beide verweersters in solidum verantwoordelijk zijn voor de op 11 Februari 1947 aan de « Eentr' Acte Zaal » en « Marmeren Zaal », in aanlegsters eigendom gelegen te Antwerpen, Koningin Astridplein, 26, ontstane schade;

Zegt voor recht dat tweede verweerster bovendien verantwoordelijk is voor de overige schade, door de brandramp veroorzaakt aan de gebouwen en voorwerpen van aanlegster;

Stelt vast dat de gehele door aanlegster geleden schade de som van 4.779.435,53 frank bedraagt, na aftrek der door haar ontvangen verzekeringsvergoeding van 921.756 frank;

Veroordeelt beide verweersters in solidum om aan aanlegster provisioneel te betalen als schadevergoeding de som van 2.000.000 frank, met de kosten van het geding, daarin begrepen die der expertise in kortgeding, zijnde 132.587,50 frank, de kosten van taksatie, zijnde 510 frank, en die van het kortgeding;

Veroordeelt beide verweersters in solidum om aan aanlegster een interest van 4,5 % op de hoofdsom te betalen sinds de 11 Februari 1947 tot de dag der betaling, zijnde ten laste van eerste verweerster de verwijlntresten en ten laste van tweede verweerster de vergoedende intresten;

Verwijst het overige van de eis tot schadevergoeding van aanlegster naar de Algemene Rol;

Verklaart van waarde het beslag onder derden, gelegd namens aanlegster ten laste van verweerster, Koloniaal Fonds tot Economische en Sociale Propa-

ganda, in handen van de verzekeringsmaatschappij « North British & Mercantile Insurance Company Limited », met zetel te Brussel en een bijhuis te Antwerpen, 8, Huidevettersstraat, volgens geregistreerd exploit van deurwaarder Marcel Vandenhende, te Antwerpen, van 15 Juli 1947;

Beveelt dienvolgens dat de sommen, die de derde-beslagene-partij zal verklaren schuldig te zijn aan verweerster « Koloniaal Fonds tot Economische & Sociale Propaganda » of bij vonnis zal schuldig geoordeeld worden, door haar zullen worden gestort in handen van aanlegster tot beloop van of in afkorting op haar schuldvordering in hoofdsom, interesten en aankleven;

En indien uit de verklaring van de derde-beslagene mocht blijken dat deze in bezit is van roerende waarden, toebehorende aan verweerster « Koloniaal Fonds tot Economische & Sociale Propaganda », ofwel dat de schuldvordering van deze laatste ten laste van de derde-beslagene met tijdsbepaling is, machtigt aanlegster deze roerende voorwerpen en/of deze schuldvordering met tijdsbepaling te doen verkopen in de door de wet voorgeschreven vormen met dien verstande dat de opbrengst van deze verkoop zal worden aangewend tot algehele betaling of tot mindering van de schuldvordering van aanlegster in hoofdsom, intresten en kosten;

Veroordeelt eerste verweerster « Koloniaal Fonds tot Economische & Sociale Propaganda » tot de kosten van het beslag onder derden;

Verklaart de wedereis van eerste verweerster ongegrond en wijst hem af;

En, recht doende op de eis in vrijwaring van eerste verweerster tegenover tweede verweerster, verklaart hem ontvankelijk en gegrond;

Veroordeelt dienvolgens tweede verweerster n.v. Belgian Electric Lighting Boards om eerste verweerster te vrijwaren en/of schadeloos te stellen tot beloop van al de veroordelingen bij dit vonnis tegen eerste verweerster en ten behoeve van aanlegster uitgesproken, zo in hoofdsom als intresten en kosten;

Veroordeelt tweede verweerster tot de kosten van deze eis in vrijwaring.

VREDEGERECHT TE ANTWERPEN

4e Kanton. — 17 September 1952.

Rechter : M. Struyf.

Advocaten : Mrs J. Van Alsenoy en Vrancken.

Arbeidsongevallen. — « Loon » in de zin van artikel 6, lid 1, der samengeordende wetten op de vergoeding der uit arbeidsongevallen voortspruitende schade. — « Bestaanszekerheid ». — Artikel 5 der Wet van 10 Juli 1951. — Loon voor feestdagen. — Betaalde verlofdagen.

Het begrip « loon » (rémunération) in art. 6, lid 1, van de samengeordende wetten op de vergoeding van de uit de arbeidsongevallen voortspruitende schade mag niet in beperkte zin worden uitgelegd; het omvat alle met de arbeidsbetrekking verband houdende, uit de arbeidsovereenkomst of uit de wet geboren verbintenissen van tegenprestaties voor de verrichte arbeid. De zogenaamde « bestaanszeker-

heid» voor de havenarbeiders te Antwerpen behoort derhalve mede tot het «loon» in voormelde zin. In principe zou daar uit volgen, dat voor het berekenen van de aan de havenarbeiders toekomende vergoedingen het bedrag van het loon, dat zij werkelijk verdiend hebben in het jaar, dat het ongeval voorafging, zou moeten vermeerderd worden met het aantal dagen, dat in aanmerking komt voor de bestaanszekerheid.

Uit de wordingsgeschiedenis van art. 5 der Arbeidsongevallenwet van 10 Juli 1951 blijkt echter dat onder het bij dit artikel bepaalde aantal van 240 werkdagen de bestaanszekerheid begrepen is, zodat de bestaanstoelage slechts moet medegerekend worden voor het bepalen van het basisloon van de havenarbeiders, die bewijzen dat zij meer dan dat aantal werkdagen gearbeid hebben.

Het loon voor feestdagen, waarop de havenarbeider krachtens de artikelen 1 en 5 van het wetsbesluit van 25 Februari 1947 recht heeft, is een bijkomend loon en komt derhalve in aanmerking voor het berekenen van het basisloon in de zin van art. 6, lid 1, der Arbeidsongevallenwet.

Ook het betaald verlof behoort tot dat «loon».

De Weerd t/ N.V. Neptunus.

Gezien de inleidende dagvaarding de dato 29 Februari 1952, ingeschreven ter rolle onder nr 3042;

Gezien wat in het geding is voorafgegaan, inzonderheid Ons vonnis van 19 Maart 1952 en het deskundig verslag van Dr M. Leclef, nedergelegd ter griffie bij akte van 19 Juni 1952;

Aangezien de deskundige verklaart, dat aanlegger ten gevolge van zijn arbeidsongeval van 5 November 1951 een tijdelijke volledige arbeidsonbekwaamheid ondergaan heeft tot 4 Februari 1952, een tijdelijke gedeeltelijke werkongeschiktheid van 25 % tot 5 Maart 1952, en dat hij vanaf laatstgenoemde datum herstellend is met een bestendige werkkrachtvermindering, welke op 10 % van zijn arbeidsbekwaamheid, zo algemene als van bedrijfswege dient geschat te worden;

Aangezien partijen geen bezwaar maken tegen het deskundig onderzoek, dat vakkundig en ernstig gedaan is, geen aanleiding tot kritiek kan geven en derhalve door Ons kan aanvaard worden;

Aangezien wat het basisloon betreft, de vraag die partijen verdeeld houdt is of het bedrag van het loon, dat de havenarbeider werkelijk verdiend heeft gedurende het jaar, dat het ongeval voorafging, en dat luidens art. 5 der Arbeidsongevallenwet van 10 Juli 1951 niet minder mag bedragen dan het loon van 240 dagen, ja dan neen moet aangevuld worden door een vergoeding voor het aantal dagen, dat in aanmerking komt: a) voor de bestaanszekerheid, b) voor de wettelijke feestdagen, c) voor het betaald verlof, d) voor het dubbel betaald verlof;

A. Voor wat de bestaanszekerheid betreft:

Aangezien naar luid van art. 6, lid 1, der samengeordende wetten betreffende de vergoeding der schade, voortspruitende uit de arbeidsongevallen, onder het loon, dat tot grondslag strekt voor de vaststelling der vergoedingen, verstaan wordt het werkelijke loon, dat ingevolge de overeenkomst de arbeider werd toegekend gedurende het jaar, dat aan het

ongeval voorafging in de onderneming, waarin het zich voordeed;

Dat het «loon» in de zin der wet (Franse tekst «rémunération») niet beperkt moet worden uitgelegd; het omvat al de met de arbeidsbetrekking verband houdende, uit de arbeidsovereenkomst of uit de wet geboren verbintenissen van tegenprestatie voor de arbeid, die krachtens de overeenkomst moet worden verricht (Delaruwière en Namèche, nr 304);

Dat de zogenaamde «bestaanszekerheid» een vergoeding is voor aanwezigheid van de havenarbeider op de aanwervingsplaatsen; (zie Besluit van de Regent d.d. 26 September 1946 tot instelling van een Fonds voor bestaanszekerheid voor de arbeiders der haven van Antwerpen); dat deze aanwezigheid in nauw verband staat met de noodwendigheden van het havenbedrijf en derhalve met de bedongen arbeid; dat dit zo waar is, dat krachtens art. 4 van laatstgenoemd Besluit de bestaanstoelage geacht wordt het loon voor de betaalde feestdagen verschuldigd te zijn; dat de gestelde vergoeding in feite afkomstig is van de werkgever, vermits deze 15 % van het dagloon van de havenarbeider betaalt tot spijzing van het Fonds voor bestaanszekerheid; dat alleszins deze vergoeding en het dagloon, gelet op de bijzondere aard van het havenbedrijf, te zamen de contraprestatie in haar geheel vormen, waartegen de havenarbeider zijn werkprestaties verricht;

Dat derhalve naar ons oordeel de meervermelde vergoeding voor bestaanszekerheid als «loon» moet worden aangemerkt in de zin van art. 6 lid 1 der arbeidsongevallenwetten voormeld;

Dat daaruit volgt, dat voor het berekenen van de aan de havenarbeiders wegens werkongeval toekomende vergoedingen het bedrag van het loon, dat zij werkelijk verdiend hebben in het jaar dat het ongeval voorafging, moet vermeerderd worden met het aantal dagen, dat in aanmerking komt voor de bestaanszekerheid;

Aangezien in het onderhavig geval aanlegger een loon van 28.374,50 fr. voor 120 dagen verdiend heeft;

Aangezien naar luid van hogerbedoeld art. 5 der wet van 10 Juli 1951 «de normale jaarlijkse arbeidsduur in de bedrijven, welke zich bezig houden met het laden, lossen en behandelen van goederen in de havens, op de steigers, in de pakhuizen en stations niet minder mag bedragen dan 240 dagen»;

Aangezien blijkt uit de geschiedenis van deze wetsbepaling dat de bedoeling van de Wetgever geweest is de rechtspraak omtrent art. 6, lid 3, der samengeordende arbeidsongevallenwetten aan te passen en vast te leggen op een wettelijk forfait, dat zou steunen enerzijds op een redelijk gemiddelde van gewerkte dagen en anderzijds op het besproken voordeel van bestaanstoelage (Verslag namens de Commissie voor de Arbeid en de Sociale Voorzorg uitgebracht door de heer Humblet, bladzijde 10, Parl. Doc. Kamer 1950-1951, nr 353);

Dat immers onder de werking van die vroegere wetten de rechtspraak met inachtneming van de algemene voorwaarden, aard en gebruiken van de havenarbeid, alsook van het feit, dat in de periode van normale bedrijvigheid de gewone havenarbeider geen gelegenheid vond om dagelijks te werken wegens het overgroot getal werklieden, sedert lang uitgemaakt had, dat het aantal werkdagen van een gewoon Antwerpse havenarbeider in normale tijden 172 bereikte, welk aantal met mogelijke overuren en zondagswerk billijkerwijze op 185 gebracht werd (Vredegerecht I Ve Kanton Antwerpen, 17 Oktober 1924, idem 21 No-

vember 1934, R. W. 1934, kol. 384, idem 14 Juni 1935, R. W. 1935, kol. 41; Rechtbank Eerste Aanleg Antwerpen, 25 Mei 1936, R. W. 1936, kol. 124, enz., enz.;

Dat Wij, gelet op het deskundig advies, uitgaande van personen met naam, zoals de heren Bastiaenssens, Caes, Major en Willemsen, die door hun hoog gezag en door de aard van hun beroep beter dan wie ook geplaatst waren om dienaangaande hun oordeel te geven, het gemiddeld aantal werkdagen op 192 voor een normaal jaar gebracht hebben (zie ons vonnis d.d. 23 Okt. 1946, Bull. Ass. 1947, bl. 62);

Dat die uit de ondervinding bekende maat sindsdien met de goedkeuring der terzake aanwezige partijen gediend heeft tot de berekening van het basisloon telkens dit normaal basisloon in de werkelijkheid niet overschreden was geworden;

Dat de vergoeding wegens bestaanszekerheid nooit medegerekend werd;

Dat het Wetsontwerp nr 174 (Parl. Doc. Kamer Buit. Zitt. 1950) deze toestand onaangeroerd gelaten had en de huidige bepaling van art. 5 der wet van 10 Juli 1951 aanvankelijk niet behelsde;

Dat laatstgenoemde bepaling te danken is aan een amendement, voorgesteld door de heer Major voornoemd, met verantwoording als volgt: «voor de arbeiders werkzaam in de bedrijven, bedoeld in lid 3 van art. 6, een normaal basisloon vast te stellen in geval van arbeidsongeval»; (Parl. Doc. Kamer, Buit. Zit. 1950, nr 235);

Dat na op onze bovenbedoelde rechtspraak te hebben gewezen alsook op de huidige wijze van bezoldiging der havenarbeiders, die buiten hun loon voor de gewerkte dagen, benevens de werklozensteun een bestaanstoelage voor de niet gewerkte dagen ontvangen, de indiener van het amendement het voorgestelde aantal van 280 dagen op 240 dagen teruggebracht heeft en het amendement eenparig werd goedgekeurd;

Dat het aldus geamendeerd art. 5 bij de behandeling der artikelen in de vergadering van 23 Mei 1951 zonder commentaar door de Kamer aangenomen werd (Parl. An. Kamer, 23 Mei 1951) en hetzelfde lot onderging zowel in de commissie als in de vergadering van de Senaat (Parl. Doc. Senaat 1951, nr 348 en Parl. Ann. Senaat, 27 Juni 1951);

Dat dienvolgens uit deze wordingsgeschiedenis van meervermeld art. 5 der wet van 10 Juli 1951 blijkt dat het aantal van 240 werkdagen een wettelijk forfaitair aantal is, waarin de bestaanszekerheid begrepen is, zodat de bestaanstoelage slechts moet medegerekend worden voor het bepalen van het basisloon van de havenarbeiders, die bewijzen dat zij een hoger aantal werkdagen gewerkt hebben;

Dat aangenomen dat uit de inhoud van de verklaringen, afgelegd door de heer Major bij de algemene bespreking der wet van 10 Juli 1951 in de vergadering van 22 Mei 1951 der kamer (Parl. Ann. Kamer 22 Mei 1951) een vermoeden van de juistheid van aanleggers stelling zou kunnen worden afgeleid, de kracht daarvan geheel wordt ontzenuwd door de inhoud van het verslag, namens de Commissie voor de Arbeid en de Sociale Voorzorg uitgebracht door de heer Humblet, welk verslag nadrukkelijk vermeldt dat bij het vermeerderen van 192 op 240 van het aantal werkdagen per normaal jaar rekening gehouden werd met het voordeel van het stelsel van bestaanstoelage;

Aangezien uit het overwogene volgt dat aanlegger die een dagloon van 28.374,50 : 120 = 236,45 frank verdiend heeft in het jaar, dat aan het ongeval voor-

afging, aanspraak heeft op een grondslagloon van 240 × 236,45 of 56.748 frank;

B. Voor wat de feestdagen betreft :

Aangezien naar luid van de artikelen 1 en 5 van het Wetsbesluit van 25 Februari 1947, betreffende het toekennen aan de arbeiders van loon voor feestdagen, aanlegger als havenarbeider aanspraak heeft op de uitbetaling van zijn normaal loon voor elke in uitvoering van de Wetsbepalingen aangeduide feestdag, waarop hij niet gewerkt heeft;

Aangezien krachtens art. 13 van het Besluit van de Regent d.d. 2 April 1947 tot bepaling van de algemene modaliteiten van uitvoering van voormeld Wetsbesluit, de betaling van het loon voor een feestdag ten laste van de werkgever valt, die de arbeider op dit ogenblik in dienst heeft;

Aangezien het hier ontegensprekelijk gaat om een bijkomend loon, als zodanig door de Wetgever aangemerkt, en welk meteen in aanmerking komt voor het berekenen van het basisloon in de zin van art. 6, lid 1, der Arbeidsongevallenwetten;

Aangezien niet beweerd, althans niet bewezen is, dat dit loon voor de feestdagen in het hoger bedoeld wettelijk forfait begrepen is;

Aangezien mitsdien de aanvullende eis, strekkende tot betaling van 12 × 236,45 of 2.837,40 frank, dient toegewezen te worden;

C. Voor wat de betaalde en dubbel betaalde verlofdagen betreft :

Aangezien het Wetsbesluit van 3 Januari 1946, gewijzigd bij de wet van 16 Juni 1947, alsook de Wet van 7 Juni 1949 en het Besluit van de Regent d.d. 19 Juli 1949 aan de loonarbeiders, die meer dan 21 jaar oud zijn, het onafstaanbaar recht verlenen op verlofgeld, ten bedrage van 4 % van het brutoloon, door de arbeider tijdens het verlofdienstjaar verdiend;

Aangezien het derhalve vaststaat dat de werkgever omwille van de arbeidsovereenkomst en krachtens de Wet gehouden is dat percentage als loon aan de werknemer te betalen;

Aangezien daaruit volgt, dat het verlofgeld deel uitmaakt van de beloning, waartegen de arbeider de bij de arbeidsovereenkomst van hem bedongen arbeid moet verrichten; dat dit verlofgeld dus loon is in de zin van art. 6, lid 1, der samengeordende wetten betreffende de vergoeding der schade voortspruitende uit arbeidsongevallen (Delaruière en Namèche, nr 305, Paul Horion, Bull. Ass. 1940, bl. 3 en Rev. Acc. Trav. 1937, blz. 3);

Aangezien niet is beweerd althans niet bewezen, dat de vergoedingen wegens betaalde en dubbel betaalde verlofdagen in aanmerking genomen werden voor het bepalen van meervermeld wettelijk forfaitair bedrag van 240 werkdagen;

Aangezien aanlegger tijdens het verlofdienstjaar een brutoloon verdiend heeft of geacht wordt verdiend te hebben van 56.748 fr. + 2.837,40 fr. = 59.585,40 fr.;

Aangezien hij aanspraak heeft op een verlofgeld van 4 % of 2.383,40 fr.;

Aangezien derhalve het litigieuze basisloon 59.585,40 frank + 2.383,40 frank = 61.968,80 frank bedraagt;

Om deze redenen :

Wij, Frederic Struyf, Vrederechter van het vierde kanton der stad Antwerpen;

Recht doende op tegenspraak;

Zeggen voor recht dat aanlegger wegens zijn arbeidsongeval van 5 November 1951 recht heeft op de vergoedingen, voorzien bij de wet op de arbeidsongevallen;

1° voor tijdelijke volledige werkonbekwaamheid van 5 November 1951 tot 4 Februari 1952;

2° voor tijdelijke gedeeltelijke werkonbekwaamheid van 25 % vanaf 4 Februari 1952 tot 5 Maart 1952;

3° voor bestendige gedeeltelijke werkonbekwaamheid van 10 % vanaf 5 Maart 1952, datum van de genezing der verwondingen;

Veroordelen verweerster deze vergoedingen aan aanlegger te betalen op voet van een basisloon van 61.968,80 frank;

Veroordelen verweerster tot de kosten van het geding;

Verklaren dit vonnis uitvoerbaar, niettegenstaande elke voorziening.

BIBLIOGRAPHIE

BARNA HORVATH: Angol jogelmélet (Engelsche Rechtstheorie), Ungarische Wissenschaftsakademie, Budapest, 1943, X, 657 p.

In de laatste jaren heeft men binnen de kring der avondlandse cultuur een zeer belangrijk fenomeen kunnen vaststellen, namelijk een uitbreiding van de respectievelijke belangstelling tussen de Anglo-Amerikaanse en de continentaal-Europese rechtsgebieden. Deze beweging in twee richtingen kan beschouwd worden in een wereldhistorisch perspectief: de bewustwording van onze gemeenschappelijke avondlandse cultuur.

Tussen de Angelsaksische rechtstheoretici noem ik hier slechts drie namen: Paton, Friedmann en Stone. Zij vertonen allen een verbluffend goede kennis van het continentaal-Europees juridisch denken. In de Verenigde Staten wordt «The 20th Century Legal Philosophy Series» gepubliceerd, waarin tot nu toe o.a. het grote werk van Van Kelsen «General Theory of Law and State» werd uitgegeven, alsook uitgekozen geschriften van Max Rümelin, Philipp Heck, Paul Oertmann, Henrich Stoll, Julius Binder en Hermann Isay onder de titel «The Jurisprudence of Interests». De bekende «Grundlegung der Soziologie des Rechts» van Eugen Ehrlich is in het Engels vertaald geworden, alsook werken van de grote socioloog Max Weber. Die voorbeelden kunnen naar believen vermeerderd worden.

Tussen de continentaal-Europese auteurs kunnen wij meerdere namen noemen, die deelgenomen hebben aan de wereldomspannende dialoog. Hier zullen wij het slechts hebben over éne, bijzonder gezaghebbende stem: de belangrijke Hongaarse rechtsphilosoof Barna Horvath.

Het is de tragedie van een klein en, naar de taal, geïsoleerd volk, dat grote vertegenwoordigers van zijn geestelijke cultuur dikwijls eenzaam en geïsoleerd staan. Dit is nochtans niet volledig het geval met Horvath: tengevolge van het feit dat hij rechts-philosophische studiën in het Duits en ook in het Frans heeft gepubliceerd, heeft hij een internationale naam kunnen verwerven. Denken wij slechts aan zijn

«Rechtssoziologie» (Berlijn, 1934), alsook aan de talrijke opstellen die in meerdere wetenschappelijke tijdschriften verschenen zijn, betreffende het probleem der gerechtigheid, de leer der bronnen van het recht, de theorie van het staatsorgaan, enz. Voornamelijk de studiën betreffende het eeuwige probleem van de gerechtigheid behoren tot de meest moderne en de meest scherpzinnige die, waar ook, over dit onderwerp gepubliceerd werden. Een belangrijk deel van de wetenschappelijke productie van Horvath is echter gesteld in het Hongaars, zo b.v. zijn «Inleiding tot de Rechtswetenschap» (1932), «Grondslagen der Rechtstheorie» (1937), «Een onderzoek omtrent de openbare mening» (1942) en vóór alles zijn groot werk «Engelse rechtstheorie».

In dit boek geeft een voortreffelijk bevoegd continentaal-Europees jurist en rechtsfilosoof een kritische uiteenzetting van de meest representatieve Engelse rechtstheorieën vanaf de middeleeuwen tot in de laatste tijd. In dit werk wordt niet het praktisch-beroepsmatig denken van de Engelse juristen doorheen de eeuwen onderzocht, maar wel de rechtstheorieën. Men kan dus het werk beschouwen als een grootscheps aangelegde geschiedenis der Engelse rechtsphilosophie. Wij moeten hier in de eerste plaats een typische eigenaardigheid van de manier van werken van de schrijver aanstippen: de meest beduidende theoretici worden ook op zeer gelukkige wijze als persoonlijkheden gekarakteriseerd, de internationale samenhang van hun theorieën worden aangetoond en de kritiek, die werd uitgeoefend ten opzichte van deze theorieën wordt op haar beurt aan kritiek onderworpen. Door dit alles wordt de uiteenzetting levendig en onconventioneel. De schrijver heeft een verbazende kennis van de primaire bronnen: het overzicht der besproken literatuur bevat 635 werken en studiën! Het is verheugend dat Horvath tegenover dit reusachtig materiaal steeds een volkomen vrij en beweeglijk kritisch standpunt inneemt. Hoevele van de continentaal-Europese juristen zouden tot zulke prestatie in staat zijn?

Bij de opbouw van zijn werk had Horvath stelling te nemen ten opzichte van een lastig probleem: diende de algemene uiteenzetting streng systematisch te geschieden, of zou het doelmatiger geweest zijn de verschillende theorieën en scholen op een natuurlijke en vrij wijze op elkaar te laten volgen? De schrijver heeft de laatstgenoemde weg gekozen. Het bleek wel voor een continentaal jurist onmogelijk te zijn een streng systematische geschiedenis van de Engelse rechtsfilosofie te schrijven zonder dat daarbij verschuivingen van de juiste perspectieven zouden voorkomen.

In een inleidend hoofdstuk worden de Engelse rechtscultuur en de geest van de Common Law gekenschetst. De invloed van de Engelse praktijk — volledig ingesteld op procedure en kasuïstiek — op het ganse juridische denken en op de constitutionele organisatievormen wordt in het licht gesteld. De schrijver legt op treffende wijze de klemtoon op de centrale betekenis van het oude, eerbiedwaardige principe der rechterlijke suprematie. Of zoals Bracton het uitdrukt: «Non est enim rex, ubi dominatur voluntas et non lex». Wij wachten het nuttig er hier op te wijzen dat in het Zweeds-Fins staatsrecht een gelijkaardige grondgedachte van oudsher heeft geheerst.

Na twee korte hoofdstukken over de middeleeuwse scholastieke rechtstheoretici en over de klassieke Bracton, Fortescue en Coke, volgt een diepgaande studie over Thomas Morus en zijn utopie. In verband hiermede behandelt Horvath ook andere Engelse utopisten (voornamelijk Harrington). In het hoofdstuk over Buchanan (1506-1582) wordt de monarchomachie

als een algemeen vraagstuk van de cultuurperiode kritisch onderzocht (protestantse en katholieke vertegenwoordigers dezer leer, Fransen, Duitsers, Engelsen en Spanjaarden).

Hobbes schijnt de auteur in bijzondere mate te interesseren en zijn studie over het leven, de filosofie en de rechtsleer van Hobbes vormt een kleine afgeronde monografie. Horvath behandelt de critici van deze filosoof op zeer critische wijze en hij stelt menigvuldige moderne trekken in het denken van Hobbes vast : zo b.v. de onderscheiding tussen corpus en nomen (feit en norm).

Ook bij Locke gaat de auteur, na een uiteenzetting van zijn kennistheorie en rechtsleer, onbarmhartig tegen zijn critici te keer. Zij hebben meestal de centrale vraag zelfs niet gezien : de spanning tussen de empirische kennistheorie van Locke en zijn speculatief natuurrecht.

Dat de auteur een hoge dunk heeft van Hume is niet te verwonderen. Hij is de mening toegedaan dat de directe en indirecte invloed van deze denker op de de rechtstheorie veel groter is dan men het gewoonlijk aanneemt. Ook bij Hume wordt de verhouding tussen zijn rechtsleer en zijn kennistheorie (en ethiek) grondig belicht en... de critici worden aan critiek onderworpen. Men kan stellig zeggen dat Horvath in zijn werk originele en waardevolle bijdragen levert tot een algemene theorie der wetenschappelijke critiek. Op dit gebied wordt, zoals het algemeen bekend is, uitermate veel gezondigd. Wij wensen hier te vermelden dat ook de Italiaanse rechtsfilosoof Luigi Bagolini in zijn verdienstelijk werk « *Esperienza giuridica e politica nel pensiero di David Hume* » (Siena 1947) de betekenis van Hume als rechtstheoreticus onderlijnt.

De utilitaristische rechtstheorieën worden zeer grondig (in 242 bladzijden) behandeld. De samenhang wordt nagegaan van deze leer met de economische theorieën, de associatie-psychologie en de ontwikkelingsleer die in dezelfde tijd golden. De schrijver telt John Austin tot de utilitaristen en behandelt zijn denken in dit verband. Men zou hier misschien de vraag kunnen stellen of de betekenis van de geniale Austin als grondlegger der analytische school, niet een meer zelfstandige stelling in het algemeen plan van het werk zou hebben verdiend en of het niet doelmatiger zou geweest zijn de latere analytici in onmiddelijk verband met hem te behandelen. Thans komen zijn slechts voor, op enigszins onverwachte wijze, op het einde van het boek (blz. 596).

De betekenis van Austin wordt nochtans door de auteur op overtuigende wijze uiteengezet. De grootheid van deze denker schijnt vandaag, 91 jaar na zijn dood, bij de continentaal-Europese juristen steeds in stijgende lijn te gaan. De Hongaarse rechtsfilosoof Felix Somlo wees reeds in zijn bekend boek « *Juristische Grundlehre* » (1917) op de uitzonderlijke betekenis van Austin en wijzelf zouden in hem de meest interessante vertegenwoordiger willen zien van de ganse Engelse rechtstheorie en hem beschouwen als een man die over de voorbije eeuw heen met Kelsen een evenwaardig gesprek voert.

Horvath legt er zich op toe aan te tonen dat men het denken van Austin kan aanmerken als een bovenmatige rationalisering, een tot in het uiterste doorgevoerde logische analyse. De logicering van psychologische processen voert Austin voortdurend op zijwegen. Zijn psychologie en sociologie zijn primitief. Volgens Horvath bouwt Austin zijn bepaling van het recht op fundamentele die hij zelf kort tevoren kritisch heeft

doen ineensorten. Tot ons spijt is het ons niet mogelijk in deze beknopte bespreking kritisch in te gaan op de passionante denkwijze van Horvath.

De indeling van het laatste hoofdstuk is zonderling. Eerst worden enige historische en sociologische stromingen voorgesteld, waaronder ook Amerikaanse scholen en afzonderlijke vertegenwoordigers. Daarop volgt een kort overzicht van de belangrijkste filosofische en politieke stromingen (deze van de Verenigde Staten er in begrepen) die op de rechtstheorieën enige invloed hebben gehad, het weze dan ook geen onmiddellijke invloed. En uiteindelijk komt, zoals hoger reeds vermeld, de analytische school voor de dag, als een aangename verrassing voor de lezer. Zuiver formeel kan men zich natuurlijk afvragen wat moderne Amerikaanse scholen en auteurs te maken hebben met een werk over de Engelse rechtstheorie. En van de andere kant kan men er aan twifelen of, al ware het maar een deel van de rijke en zelfstandige Amerikaanse rechtstheorie, zich als een aanhangsel van de Engelse laat behandelen. Wanneer men echter de zaak uitsluitend beschouwt van uit het standpunt van de lezer, zou voorzeker niemand het zo rijk gedocumenteerd kapittel over de Amerikaanse neo-realisten willen missen. En zulks om twee redenen : niet alleen wegens de betekenis van deze zo typisch Amerikaanse school voor het continentaal-Europees juridische denken, doch eveneens omdat hier de brede geestelijke horizon van Horvath bijzonder klaar te voorschijn treedt.

Vermelden wij slechts enkele concrete voorbeelden van de zo levendige gedachtengang van Horvath. De leerstellingen van Johannes von Salisbury en Willem Ockham worden ingeschakeld in het gezamenlijk perspectief van de middeleeuwse geestesgeschiedenis (blz. 19-24). De lijn welke loopt van Ockham tot Grotius wordt duidelijk uitgestippeld (blz. 25). De ontwikkelingsgeschiedenis en de persoonlijkheid van Bentham worden in een kort bestek op meesterlijke wijze getekend (249). De meditatie van de jonge Bentham over het vraagstuk of hij nu al dan niet over genie beschikt en de zeer negatieve voorstelling van Blackstone zijn werkelijk kostelijk. Blackstone riep bij zijn begaafde leerling een levenslange tegenzin op tegen de traditionele Engelse rechtsmethode.

Van Austin wordt vermeld (blz. 256) dat zijn leven, naar het uiterlijke beoordeeld, een reeks mislukkingen was. Zo dienden de voordrachten van deze man geschorst te worden tengevolge van gebrek aan belangstelling vanwege de toehoorders. Austin zegde ook eens, vol berusting, over zichzelf dat hij had dienen geboren te worden als een middeleeuwse scholastiek. Wegens zijn gezondheidsredenen hield hij zich veel in Duitsland op en had aldaar omgang met Savigny, Niebuhr en Schlegel.

Bij de voorstelling van de latere analytiekers doet Horvath terecht gelden dat de critiek, welke zich tegen hen richt, dikwijls niet dóórdringt tot de kern der zaak zelf. Zo kan men b.v. bij Kocourek naast de overdreven drang tot classificering en logicering ook zeer bruikbaar materiaal vinden (o.a. de theorie der rechtslagen). Uit dit gedachtenmateriaal kan een structuur opgebouwd worden met weinige en eenvoudige wetmatigheden (blz. 605). Horvath is echter de mening toegedaan dat in een tijd, die op geestelijk gebied uitermate gecompliceerd is, de rechtstheorie ook noodzakelijkerwijze het merk van deze tijd draagt. Na Hume bestaat er geen terugkeer meer tot een voor-critische sfeer (blz. 1605); de toekomst behoort aan de nieuwe complexe filosofieën. Irrationale, intuïtionele, artistieke stromingen : zij doen zich allen gelden bij de tegenwoordige rechtstheorie. De logica

en de geestelijke bespiegeling hebben de rechtstheorie in de steek gelaten. De nieuwe rechtstheorie stelt de oude theorieën midden in een perspectief: zij stelt voorop haar gebonden zijn aan de sociale omgeving en relateert haar tegenstellingen. De nieuwe theorie versmelt de oude theorieën en beschouwt deze als haar elementen, terwijl zij tegelijkertijd de eenzijdigheid van deze theorieën overmeestert. De gekunstelde isolering van het recht wordt opgeheven. De moderne rechtstheorie wil, bevrucht door de gegevens der natuurwetenschappen, der psychologie en der sociologie en geprikkeld door de kennis der filosofie, het recht verstaan als een functie van de natuur, van de geest en van de maatschappij.

Tegen deze achtergrond is het begrijpelijk dat Horvath ook geenszins afwijzend staat tegenover het Amerikaans neo-realisme (blz. 573-574). Deze stroming volledigt en critiqueert volgens Horvath de oude theorieën. Zij kan vergeleken worden met de nieuwe physica (relativiteitstheorie), met de moderne schilderkunst, met Joyce en Bartok. Het neo-realisme ontkent niet dat de traditionele theorieën in grote lijnen en in het algemeen kunnen gelijk hebben, maar een nauwkeuriger onderzoek belicht velerlei zaken op een nieuwe wijze. De nieuwe stroming is een synthese van beroep, wetenschap en kunst, bevruchtende motieven dringen door van uit de wereld der fysiek, der psychologie, der ideologie en van uit de nieuwe richtingen in de kunst.

Men kan daarbij in de eerste plaats een levendige belangstelling constateren voor de oorspronkelijke, onvervalste belevenis van het recht en voor zijn analyse. De nieuwe stroming heeft een bres geslagen in de muur der oude vesting en deze bres zal zij verbreden, tot een nieuwe theorie opgebouwd is die de traditionele theorieën in zich zal sluiten.

Het is ten eerste te wensen dat dit diepdoordringend werk, dat even prikkelend is voor Anglo-Amerikaanse als voor continentaal-Europese juristen, zo spoedig mogelijk — eventueel in meer beknopte vorm — in een grote cultuurtaal zou vertaald worden. Slechts dan kan het werk van Horvath zijn volle werking uitoefenen als symbool van onze, tenslotte éne, avondlandse rechtscultuur.

Barna Horvath heeft vóór enkele tijd zijn vaderland Hongarië verlaten en leeft thans in de Verenigde Staten van Amerika.

Otto BAUSIIN,
Docent aan de Universiteit
te Helsinki, Finland.

Vlaamse Juristen,
abonneert U
op het
"Rechtskundig Weekblad"

BALIELEVEN

CONFERENTIE DER JONGE BALIE TE LEUVEN

De plechtige openingszitting van de Conferentie der Jonge Balie van Leuven zal doorgaan op Zaterdag 13 December 1952, te 15 uur, in de Zittingzaal van de Rechtbank van eerste aanleg, Justitiepaleis.

Mr H. Nelissen-Grade houdt de openingsrede: « Over de invloed van de democratische beginselen op het burgerlijk recht ».

MEDEDELINGEN

STATISTIEK DER KINDERAANNEMINGEN (*) JAAR 1951

De wet van 22 Maart 1940, die de artikelen 343 tot 360 van het Burgerlijk Wetboek wijzigt, heeft in aanzienlijke mate de voorwaarden, aan dewelke de kinderaanneming was onderworpen, verzacht.

De aanneming van een kind werd nog door het Burgerlijk Wetboek met wantrouwen gadeslagen, als een contract, afwijkend van de natuurlijke regelen der erfopvolging.

De voorwaarden om het contract te doen ontstaan, de formaliteiten vereist om het zijn volle waarde te geven, waren streng:

De aannemende moest minstens 50 jaar oud en 15 jaar ouder dan de aangenomen persoon zijn; hij mocht noch kind, noch wettig afstammeling hebben, en moest aan de aangenomen persoon, gedurende minstens onafgebroken zes jaar zijner minderjarigheid, hulpmiddelen of zorgen verstrekt hebben.

De aangenomen persoon moest 21 jaar oud zijn, en was gehouden de toestemming van zijn vader en moeder te bekomen zo hij geen 25 jaar oud was.

De akte, verleden voor de vrederechter, moest bekrachtigd worden door de rechtbank van eerste aanleg en door het Hof van beroep.

De wet van 22 Maart 1940, die de belangen van de aangenomen personen en de gerechtvaardigde beweegredenen in aanmerking neemt, heeft hieraan volgende verzachtingen toegebracht:

De leeftijdsvoorwaarde, wat de aangenomen personen betreft, is opgeheven: ook een kind kan worden aangenomen. De toestemming van de ouders of van de wettelijke vertegenwoordiger is bij meerderjarigheid niet meer vereist.

De minimumleeftijd van de aannemende wordt op 35 jaar gebracht; voorafgaande hulpmiddelen of zorgen zijn niet meer onontbeerlijk.

De akte kan verleden worden, hetzij voor de vrederechter, hetzij voor de notaris; de homologatie door de rechtbank van eerste aanleg volstaat voor de geldigheid, terwijl het Hof van beroep slechts tussenkomt in geval van verhaal, op verzoekschrift, hetzij vanwege de contracterende partijen, hetzij vanwege de procureur des Konings.

Onderstaande tabel telt, per rekenjaar, de bekrachtigingen van aannemingen, uitgesproken door de rechtbanken van eerste aanleg, rekening houdend met:

Wat betreft de aannemende personen: de alleen-

staande aanneming per geslacht, de aanneming door echtgenoten.

Wat betreft de aangenomen personen : hun geslacht en hun leeftijd.

Deze gegevens waren voorheen gepubliceerd in de « Gerechtelijke Statistiek van België ».

(*) Te lezen in het *Statistisch Bulletin*, 30^e jaargang, n° 7, Juli 1944, blz. 22 en volg. : « Een statistiek der kinderaannemingen van 1931 tot 1942 ».

DOOR DE RECHTBANKEN VAN EERSTE AANLEG BEKRACHTIGDE KINDERAANNEMINGEN

JAAR 1951

AANNEMENDE					AANGENOMEN													
					min dan 5 jaar oud		van 5 tot min dan 10 j. oud		van 10 tot min dan 16 j. oud		van 16 tot min dan 21 j. oud		meer dan 21 j. oud		Totaal der aangenomenen			
ARRONDISSEMENTEN	Mannen	Vrouwen	Echtgenoten	Totaal	Jongens	Meisjes	Jongens	Meisjes	Jongens	Meisjes	Jongens	Meisjes	Mannen	Vrouwen	van het mannelijk geslacht	van het vrouwelijk geslacht	van de 2 geslachten te samen	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	
Brussel	79	46	53	178	30	23	27	25	13	25	8	13	27	17	105	103	208	
Leuven	9	8	2	19	1	1	2	—	1	2	1	2	6	9	11	14	25	
Nijvel	4	6	4	14	2	1	—	3	2	—	1	2	4	4	9	10	19	
Antwerpen	23	9	31	63	8	14	11	5	4	6	6	3	11	8	40	36	76	
Mechelen	1	1	2	4	1	2	1	—	—	—	—	—	1	—	3	2	5	
Turnhout	1	2	1	4	1	1	—	1	—	—	—	—	1	—	2	2	4	
Bergen	22	10	11	43	8	13	7	4	2	1	3	1	7	7	27	26	53	
Charleroi	27	11	15	53	7	9	4	7	4	—	2	4	8	12	25	32	57	
Doornik	7	7	6	20	2	3	2	3	—	—	1	2	5	6	10	14	24	
Gent	12	8	11	31	3	5	3	3	4	—	1	1	8	9	19	18	37	
Oudenaarde	1	2	1	4	—	—	—	1	—	—	—	—	3	1	3	2	5	
Dendermonde	8	3	6	17	4	4	—	1	2	2	2	1	1	5	9	13	22	
Brugge	5	7	12	24	2	6	3	2	—	1	—	—	3	8	8	17	25	
Kortrijk	9	4	2	15	—	4	1	4	2	2	1	—	7	3	11	13	24	
Veurne	—	2	5	7	—	—	—	1	—	—	—	2	1	3	1	6	7	
Ieper	—	1	5	6	1	—	—	2	—	—	1	1	1	1	3	4	7	
Luik	29	20	22	71	8	10	7	4	6	8	3	5	14	19	38	46	84	
Hoei	3	10	2	15	—	1	—	—	1	1	—	—	6	2	7	9	16	
Verviers	11	4	18	33	7	6	2	2	3	4	1	2	7	7	20	16	36	
Tongeren	5	1	2	8	—	1	3	1	1	1	—	1	2	1	6	5	11	
Hasselt	—	2	6	8	1	1	—	2	—	—	1	1	1	1	3	5	8	
Aarlen	5	4	4	13	1	1	2	1	2	1	—	—	3	2	8	5	13	
Marche-en-Famenne	—	1	2	3	—	1	1	—	—	—	—	—	—	1	1	2	3	
Neufchâteau	5	1	—	6	2	3	—	2	—	1	—	1	—	—	2	7	9	
Namen	17	4	11	32	1	4	6	5	3	1	4	—	11	3	25	13	38	
Dinant	2	2	3	7	—	3	1	1	1	—	—	—	1	1	3	5	6	
Per rechtsgebied van Hof van beroep :																		
Brussel	173	100	125	398	60	67	54	48	26	34	22	27	70	63	232	239	471	
Gent	35	27	42	104	10	19	7	14	8	5	5	5	24	30	54	73	127	
Luik	77	49	70	196	20	31	22	18	17	17	9	10	45	37	113	113	226	
Het Rijk :	285	176	237	698	90	117	83	80	51	56	36	42	139	130	399	425	824	

Samenvatting

Totale voor het Rijk in :

1950	296	184	211	691	111	115	80	76	40	39	50	33	110	143	391	406	797
1949	271	212	251	734	116	108	58	62	63	56	41	41	135	155	413	422	835
1948	281	217	278	776	117	128	61	72	43	52	52	41	161	161	434	454	888
1947	295	247	242	784	106	120	53	57	52	52	40	38	208	166	460	453	893
1946	296	270	260	826	95	110	65	73	44	52	47	52	211	187	462	474	936
1945	198	194	210	602	58	97	51	47	32	43	32	46	135	155	308	388	696
1944 (*)	99	171	102	372	23	40	28	20	17	36	20	26	108	117	196	239	435

(*) De gegevens betreffende het gerechtelijk arrondissement Brussel niet inbegrepen.

INTERNATIONAAL JURIDISCH INSTITUUT

De behoefte om over het recht van vreemde landen nauwkeurig te worden onderricht, wordt door de beoefenaars van het recht, wegens de toenemende internationalisatie van het leven elke dag dringender gevoeld.

Het Internationaal Juridisch Instituut, dat in 1918 in Den Haag is opgericht, komt aan die behoefte te gemoet door het verschaffen van praktische inlichtingen in zake internationaal privaatrecht, volkenrecht en buitenlands recht.

Het Instituut bezit een dertig jaren lange ervaring op dat gebied. Het beschikt over de rijke documentatie van de Bibliotheek van het Vredespaleis. Waar zulks nodig blijkt, wordt nader geïnformeerd bij correspondent, die in elk land met zorg worden gekozen.

Het Instituut heeft geen adviezen, maar alleen inlichtingen over de stand van het recht. Het streeft geen winst na. De inlichtingen worden bezorgd tegen een bescheiden honorarium, dat bestemd is om de kosten van het Instituut te helpen dekken.

Het Instituut beantwoordt enkel schriftelijk gestelde vragen. Vragen die door particulieren mochten worden ingezonden, komen niet in aanmerking.

De diensten van het Instituut zijn enkel bestemd voor de beoefenaars van het recht die aan een beroepstucht onderworpen zijn (advocaten, notarissen, pleitbezorgers, deurwaarders) en voor de rechterlijke en administratieve overheden.

De personen wier namen volgen en die lid zijn van de Raad van Bescherming van het Instituut, hebben besloten een Belgisch Comité te vormen om de Belgische beoefenaars van het recht opmerkzaam te maken op de diensten welke het Instituut hun kan bewijzen. Enkele onder hen hebben tevens zitting in de Raad van Beheer van het Instituut.

Alle briefwisseling is te richten aan: de heer Directeur van het Internationaal Juridisch Instituut, 6, Oranjestraat, 's-Gravenhage.

Het Belgisch Comité

J. Baugniet, professor aan de Universiteit te Brussel, advocaat bij het Hof van Beroep te Brussel;

Y. Devadder, jurisconsult bij het Ministerie van Buitenlandse Zaken;

Ch. De Visscher, professor aan de Universiteit te Leuven;

L. Fredericq, professor aan de Universiteit te Brussel en aan de Universiteit te Gent, advocaat bij het Hof van Beroep te Gent;

A. Lilar, professor aan de Universiteit te Brussel, advocaat te Antwerpen;

J. Limpens, professor aan de Universiteit te Brussel en aan de Universiteit te Gent;

W. Van Berckel, advocaat bij het Hof van Beroep te Luik;

E. Van Dievoet, professor aan de Universiteit te Leuven;

G. Van Hecke, professor aan de Universiteit te Leuven, advocaat bij het Hof van Beroep te Brussel;

J. Van Houtte, professor aan de Universiteit te Gent en aan de Universiteit te Luik;

Ch. Van Reepinghen, advocaat bij het Hof van Beroep te Brussel en directeur van het « Journal des Tribunaux »;

R. Victor, stafhouder van de Orde der Advocaten te Antwerpen, directeur van het « Rechtskundig Weekblad ».

TJDSCHRIFTEN

De Gemeentegids - n° 44 van December 1952.

Verdrag van Genève: betreffende de bescherming van burgers in oorlogstijd.

Tijdschrift voor Gemeenterecht - 11° aflevering van November 1952.

Het Belgisch Gemeenterecht. — Benoemingen.

Tijdschrift voor Sociaal Recht en van de Arbeids-gerechten - n° 7.

Verougstraete W.: De vooropzeg in zake dienstverhuring in het bijzonder in zake arbeidscontract. — Rechtspraak.

Nederlands Juristenblad - afl. 42 van 6 December 1952.

Mr A. C. G. van Proosdij: Duurzaam gescheiden wonen en onheilbare breuk (I). — W. H. Gallas: Hukum. — Mr J. P. van Erk: Het aanhangig maken van een strafzaak bij de Krijgsraad.

Arbitrale Rechtspraak - n° 383 van November 1952.

Scheidsgerecht Comité van Graanhandelaars te Rotterdam.

Revue de droit pénal et de Criminologie - n° 3.

René Tahon: Propos sur la législation professionnelle et réglementaire au point de vue pénal. — Braes, Van den Bossche et Fetteveis: Omission de secours aux personnes en péril. — A. Luisier: La révision du code pénal suisse du 5 octobre 1950.

Revue de droit intellectuel - nos 9-10.

De la notions d'« Erfindungshöhe » en d'effort créateur en France par A. Casalonga. — Jurisprudence belge.

Recueil Dalloz de doctrine, de jurisprudence et de législation.

M. Fernad Derrida: Les baux des établissements nationalisés, spécialement de l'Electricité de France, et la « propriété commerciale ». — M. R. D.: La disponibilité du local offert par le propriétaire exerçant la reprise avec relogement.

VLAAMSE JURISTEN,

Abonneert U op het "Rechtskundig Weekblad"